

1186.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 („Službeni list CG”, broj 30/12), uz saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo, donijela je

P R A V I L N I K
O ZAJEDNIČKIM ZAHTJEVIMA, SIGURNOSNOM NADZORU NAD UPRAVLJANJEM VAZDUŠNIM
SAOBRAĆAJEM I USLUGAMA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI, SISTEMU ZA OBEZBJEĐIVANJE SIGURNOSTI
SOFTVERA I PROGRAMU EFIKASNOSTI

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se način uspostavljanja sistema za obezbjeđivanje sigurnosti softvera pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, program efikasnosti pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi i mrežnih funkcija, kao i zajednički zahtjevi i sigurnosni nadzor nad upravljanjem vazdušnim saobraćajem i uslugama u vazdušnoj plovidbi.

Član 2

Ovim pravilnikom se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, preuzimaju:

- Uredba Komisije (EZ) br. 482/2008 od 30. maja 2008. godine o uspostavljanju sistema za obezbjeđenje sigurnosti softvera, koji moraju uvesti pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, koja je data u Prilogu 1, koji je sastavni dio ovog pravilnika,
- Uredba Komisije (EU) br. 691/2010 od 29. jula 2010. godine kojom se propisuje program efikasnosti pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi i mrežnih funkcija, koja je data u Prilogu 2, koji je sastavni dio ovog pravilnika,
- Uredba Komisije (EU) br. 1035/2011 od 17. oktobra 2011. godine o zajedničkim zahtjevima za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi i o izmjenama i dopunama Uredbe (EZ) br. 482/2008 i br. 691/2010, koja je data u Prilogu 3, koji je sastavni dio ovog pravilnika, i
- Uredba Komisije (EU) br. 1034/2011 od 17. oktobra 2011. godine o sigurnosnom nadzoru nad upravljanjem vazdušnim saobraćajem i uslugama u vazdušnoj plovidbi i o izmjenama i dopunama Uredbe (EU) br. 691/2010, koja je data u Prilogu 4, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) Agencija** ili **EASA** je Evropska agencija za sigurnost vazdušnog saobraćaja (*European Aviation Safety Agency*);
- 2) Zajednica, propisi Zajednice i država članica** tumače se u skladu sa tačkama 2 i 3 Aneksa II ECAA Sporazuma;
- 3) nacionalni nadzorni organ i nadležna vlast** tumači se, kad je to primjenljivo, kao Agencija za civilno vazduhoplovstvo.

Član 4

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o uslovima i načinu izdavanja certifikata i sigurnosnom (stručnom) nadzoru nad provajderom vazduhoplovnih usluga („Službeni list CG“ broj 17/10).

Član 5

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Prilog 2 ovog pravilnika, član 14 Priloga 3 ovog pravilnika, zahtjevi navedeni u tačkama 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3 i 9(c) Aneksa I Priloga 3 ovog pravilnika, zahtjev naveden u tački 2(a) Aneksa IV Priloga 3 ovog pravilnika primjenjivaće se od 01. januara 2014. godine.

Broj:01/2-1494/3-12

Podgorica, 24. decembra 2012. godine

Direktor
Dragan Đurović, s.r.

**UREDBA KOMISIJE (EZ) br. 482/2008
od 30. maja 2008. godine
kojom se uspostavlja sistem za obezbjeđivanje sigurnosti softvera, koji moraju uvesti pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, i o
izmjenama i dopunama Aneksa II Uredbe (EZ) br. 2096/2005**

Predmet i područje primjene

Član 1

1. Ovom se Uredbom utvrđuju zahtjevi za definisanje i uvođenje sistema za obezbjeđivanje sigurnosti softvera od strane pružaoca usluga u vazdušnom saobraćaju (ATS), subjekata koji obavljaju upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja (ATFM) i upravljanje vazdušnim prostorom (ASM) u opštem vazdušnom saobraćaju, kao i od strane pružalaca usluga komunikacije, navigacije i nadzora (CNS).
Ovom se Uredbom identifikuju i usvajaju obavezne odredbe EUROCONTROL-ovih sigurnosnih regulatornih zahtjeva - ESARR 6 - s naslovom „Softver u ATM sistemima“, koji su izdati 6. novembra 2003. godine.
2. Ova Uredba se primjenjuje na novi softver i na bilo koje izmjene softvera sistema za ATS, ASM, ATFM i CNS.
- Ova Uredba se ne primjenjuje na softver sastavnih dijelova vazduhoplova i na opremu koja se nalazi u svemiru.

Definicije

Član 2

Za potrebe ove uredbe, primjenjuju se definicije iz člana 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004. Pored toga primjenjuju se i sljedeće definicije:

1. „softver“ označava računarski program sa odgovarajućim konfiguracionim podacima, uključujući nerazvojni softver, ali isključujući elektronske elemente kao što su: specifična integralna kola, programabilna ulazno-izlazna kola ili poluprovodnički logički kontroleri;
2. „konfiguracioni podaci“ označavaju parametre sa kojima se konfiguriraju osnovni softver za određeni slučaj upotrebe;
3. „nerazvojni softver“ označava softver koji nije posebno razvijen za konkretan ugovor;
4. „obezbjeđivanje sigurnosti“ (*safety assurance*) označava sve planirane i sistematske aktivnosti potrebne radi obezbjeđivanja odgovarajućeg pouzdanja da proizvod, usluga, organizacija ili funkcionalni sistem postiže prihvatljiv ili tolerisan nivo sigurnosti;
5. „organizacija“ označava ili pružaoca ATS usluga ili pružaoca CNS usluga, ili je to subjekt koji obavlja funkcije ATFM ili ASM;
6. „funkcionalni sistem“ je kombinacija sistema, postupaka i ljudskih resursa organizovanih radi obavljanja neke funkcije u sklopu ATM-a;
7. „rizik“ označava kombinaciju cjelokupne vjerovatnoće, ili učestalosti događanja, štetne posljedice izazvane nekom opasnošću i ozbiljnosti te posljedice;
8. „opasnost“ označava bilo koje stanje, događaj ili okolnost koji bi mogli izazvati nesreću;
9. „novi softver“ označava softver koji je naručen ili za koji su potpisani obavezujući ugovori nakon stupanja na snagu ove uredbe;
10. „sigurnosni cilj“ označava kvalitativni ili kvantitativni iskaz koji definiše maksimalnu učestalost ili vjerovatnoću sa kojom se može očekivati pojava opasnosti;
11. „sigurnosni zahtjev“ označava sredstvo za ublažavanje rizika, definisano strategijom ublažavanja rizika, kojim se postiže određeni sigurnosni cilj, uključujući organizacione, operativne, proceduralne i funkcionalne zahtjeve, zahtjeve iz oblasti efikasnosti i interoperabilnosti ili karakteristike životne sredine;
12. „prebacivanje ili zamjena u toku rada“ označava postupak zamjene komponente ili softvera EATMN sistema u toku operativnog rada sistema;
13. „softverski sigurnosni zahtjev“ označava opis rezultata rada softvera sa zadatim ulaznim podacima i pod zadatim ograničenjima i, ako su ovi rezultati ostvareni, osigurava da EATMN softver radi sigurno i u saglasnosti sa operativnim potrebama;
14. „EATMN softver“ označava softver koji se koristi u EATMN sistemima iz člana 1 ove uredbe;
15. „valjanost zahtjeva“ označava potvrdu do koje se dolazi ispitivanjem i pružanjem objektivnih dokaza da su određeni zahtjevi za specifičnu upotrebu onakvi kako je bilo predviđeno;
16. „nezavisnost procjene“ označava, za aktivnosti procesa verifikacije softvera, da su aktivnosti procesa verifikacije softvera obavljene od strane osobe (osoba) koja nije učestvovala u razvoju softvera koji se verifikuje;
17. „pogrešno funkcionisanje softvera“ označava nemogućnost programa da pravilno izvrši zahtijevanu funkciju;
18. „softverska greška“ označava nemogućnost programa da izvrši zahtijevanu funkciju;
19. „komercijalni softver“ (*COTS - commercial and off-the shelf*) označava softver koji proizvođači nude na tržištu preko kataloga ili prodajne mreže i nije namijenjen prilagodavanju potrebama korisnika, niti poboljšanju;
20. „softverske komponente“ označavaju softverske module koji se mogu prilagoditi ili povezati sa ostalim softverskim modulima u programsku aplikaciju prilagodu potrebama korisnika;
21. „nezavisne softverske komponente“ označavaju one softverske komponente koje ne prestaju funkcionisati zbog kvara koji je prouzrokovao opasnost;
22. „vremenske performanse softvera“ označava dozvoljeno vrijeme koje je potrebno softveru da odgovori na date ulazne podatke ili na periodične događaje, i/ili performanse softvera u smislu izvršenih transakcija ili razmjerenih poruka u jedinici vremena;
23. „kapacitet softvera“ označava mogućnost softvera da obradi određenu količinu protoka podataka;
24. „tačnost“ označava zahtijevanu preciznost rezultata obrade podataka;
25. „upotreba softverskih resursa“ označava količinu resursa unutar računskog sistema koju može koristiti aplikativni softver;
26. „robusnost softvera“ označava ponašanje softvera u slučaju neočekivanih ulaznih podataka, hardverskih grešaka i prekida napajanja električnom energijom, bilo u samom računarskom sistemu ili u povezanim uređajima;
27. „tolerancija na preopterećenost“ označava ponašanje sistema, a posebno njegovu toleranciju, u slučaju dotoka ulaznih podataka većom brzinom od one koja se očekuje tokom uobičajnog rada sistema;
28. „pravilna i potpuna verifikacija EATMN softvera“ označava sve softverske sigurnosne zahtjeve, koji ispravno izražavaju šta se zahtijeva od softverskih komponenti pomoću postupka procjene i umanjenja rizika, a njihova primjena je dokazana do nivoa zahtijevanog sigurnosnom garancijom za softver;
29. „podaci o životnom ciklusu softvera“ označavaju podatke koji se proizvode tokom životnog ciklusa softvera u cilju planiranja, usmjeravanja, objašnjavanja, određivanja, bilježenja ili pružanja dokaza o izvršenim aktivnostima; ovi podaci omogućavaju odobravanje procesa životnog ciklusa softvera, sistema ili opreme, kao i izmjene prethodno odobrenog softverskog proizvoda;
30. „životni ciklus softvera“ označava:
 - (a) uređeni skup postupaka za koje je utvrđeno od strane organizacije da su dovoljni i odgovarajući za razvoj softverskog proizvoda;
 - (b) vremensko razdoblje koje počinje odlukom o izradi ili izmjeni softverskog proizvoda, a završava se povlačenjem tog proizvoda iz upotrebe;
31. „sigurnosni zahtjev za sistem“ označava sigurnosni zahtjev koji je izveden za funkcionalni sistem.

Opšti sigurnosni zahtjevi

Član 3

1. Kad god se od organizacije zahtijeva da primijeni postupak procjene i ublažavanja rizika u skladu sa važećim zakonom Zajednice ili nacionalnim zakonom, organizacija mora da definiše i primijeni sistem za obezbjeđivanje sigurnosti softvera koji će posebno da se bavi aspektima EATMN softvera, uključujući i sve operativne izmjene u toku rada softvera, a posebno prebacivanje ili zamjenu u toku operativnog rada.
2. Organizacija mora minimalno osigurati da njen sistem za obezbjeđivanje sigurnosti softvera pruža dokaze i argumente koji pokazuju sljedeće:
 - (a) softverski sigurnosni zahtjevi ispravno izražavaju šta se zahtijeva od softvera kako bi se ispunili sigurnosni ciljevi i zahtjevi identifikovani procesom procjene i umanjenja rizika;
 - (b) vodi se računa o sljedljivosti u odnosu na sve softverske sigurnosne zahtjeve;
 - (c) implementacija softvera ne sadrži funkcije koje negativno utiču na sigurnost;
 - (d) EATMN softver ispunjava svoje zahtjeve sa nivoom pouzdanja koji odgovara kritičnosti softvera;
 - (e) pružene su garancije koje potvrđuju da su ispunjeni opšti sigurnosni zahtjevi iz tačaka (a) do (d), a argumenti koji dokazuju zahtijevane garancije izvode se uvijek iz:
 - (i) poznate izvršne verzije softvera;
 - (ii) poznatog opsega konfiguracionih podataka;
 - (iii) poznatog skupa softverskih proizvoda i njihovih opisa, uključujući i specifikacije koje su bile korišćene pri izradi te verzije softvera.
3. Organizacija mora da obezbijedi da nacionalnom nadzornom organu budu dostupne zahtijevane garancije koje dokazuju da su ispunjeni zahtjevi navedeni u paragrafu 2 ovog člana.

Zahtjevi koji se odnose na sistem za obezbjeđivanje sigurnosti softvera

Član 4

Organizacija mora minimalno obezbijediti da sistem za obezbjeđivanje sigurnosti softvera:

1. bude dokumentovan, posebno kao dio dokumentacije procjene i ublažavanja cjelokupnog rizika;
2. dodjeljuje nivoe sigurnosnih garancija svim operativnim EATMN softverima u skladu sa zahtjevima navedenim u Aneksu I;
3. uključuje garancije za:
 - (a) valjanost softverskih sigurnosnih zahtjeva u skladu sa zahtjevima navedenim u Aneksu II, dio A;
 - (b) verifikaciju softvera u skladu sa zahtjevima navedenim u Aneksu II, dio B;
 - (c) upravljanje konfiguracijom softvera u skladu sa zahtjevima navedenim u Aneksu II, dio C;
 - (d) sljedivost softverskih sigurnosnih zahtjeva u skladu sa zahtjevima navedenim u Aneksu II, dio D;
4. određuje nivo strogosti, na osnovu kog se uspostavljaju garancije; za svaki nivo sigurnosnih garancija za softver mora da se definiše odgovarajući nivo strogosti koji se povećava sa povećanjem kritičnosti softvera, i u tu svrhu:
 - a) razlike u nivou strogosti garancija za nivo sigurnosnih garancija za softver moraju da obuhvate sljedeće kriterijume:
 - (i) zahtjev da budu ostvarene uz nezavisnost procjene;
 - (ii) zahtjev da budu ostvarene;
 - (iii) bez zahtjeva;
 - b) garancije koje odgovaraju pojedinačnom nivou sigurnosnih garancija za softver, moraju pružiti dovoljno pouzdanja da se EATMN softver može, prihvatljivo sigurno, operativno koristiti;
5. da koristi povratne informacije o ponašanju EATMN softvera kako bi se potvrdilo da su sistem za obezbjeđivanje sigurnosti softvera i dodijeljeni nivou garancija odgovarajući. U tu svrhu, posljedice pogrešnog funkcionisanja softvera ili softverskih grešaka koje su prijavljene u skladu sa relevantnim zahtjevima o prijavljivanju i procjeni događaja od značaja za sigurnost moraju biti procijenjene u odnosu na posljedice identifikovane za taj sistem prema šemi za klasifikaciju po ozbiljnosti posljedica datoj u dijelu 3.2.4 Aneksa II Uredbe (EZ) br. 2096/2005.

Zahtjevi koji se odnose na izmjene softvera i na specifični softver

Član 5

1. Za bilo koju izmjenu softvera ili za specifične vrste softvera, kao što su COTS, nerazvojni softver ili ranije upotrebljavani softver na koje se ne mogu primijeniti neki od zahtjeva iz člana 3(2)(d) ili (e) ili člana 4(2), (3), (4) ili (5), organizacija mora osigurati da sistem za obezbjeđivanje sigurnosti softvera pruža, upotrebom drugih načina ili sredstava odabranih i dogovorenih sa nacionalnim nadzornim organom, isti nivo pouzdanja kao odgovarajući nivo sigurnosnih garancija za softver kada je on određen. Dogovoreni načini i sredstva moraju pružati dovoljno pouzdanja da softver ispunjava sigurnosne ciljeve i zahtjeve, kako su oni identifikovani postupkom procjene i ublažavanja rizika.
2. Pri ocjeni načina i sredstava iz paragrafa 1, nacionalni nadzorni organ može koristiti priznatu organizaciju ili nominovano tijelo.

Izmjene i dopune Uredbe (EZ) br. 2096/2005

Član 6

U Aneksu II Uredbe (EZ) br. 2096/2005 dodaje se sljedeći odjeljak:

„3.2.5 Odjeljak 5

Sistem za obezbjeđivanje sigurnosti softvera

U okviru djelovanja sistema upravljanja sigurnošću, pružalac usluga u vazдушnom saobraćaju mora uvesti sistem za obezbjeđivanje sigurnosti softvera u skladu sa Uredbom Komisije (EZ) br. 482/2008 od 30. maja 2008. godine kojom se uspostavlja sistem za obezbjeđivanje sigurnosti softvera, koji moraju uvesti pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, i kojom se mijenja i dopunjuje Aneks II Uredbe (EZ) br. 2096/2005*.

* SL L 141, 31.5.2008, str. 5.“

Stupanje na snagu

Član 7

Ova uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana njenog objavljivanja u Službenom glasniku Evropske unije.

Primjenjuje se od 1. januara 2009. godine na novi softver EATMN sistema iz prvog paragrafa člana 1 stav 2.

Primjenjuje se od 1. jula 2010. godine na bilo kakve izmjene softvera EATMN sistema iz prvog paragrafa člana 1 stav 2 koji tada budu u operativnoj upotrebi.

Ova uredba je u potpunosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu 30. maja 2008. godine

Za Komisiju
Antonio TAJANI
Član Komisije

ANEKS I

Zahtjevi koji se primjenjuju na nivo sigurnosnih garancija za softver iz člana 4(2)

1. Nivo sigurnosnih garancija za softver povezuje nivo strogosti garancija softvera sa kritičnošću EATMN softvera upotrebom šeme za klasifikaciju po ozbiljnosti posljedica date u dijelu 4 tačka 3.2.4 Aneksa II Uredbe (EZ) br. 2096/2005 u kombinaciji sa vjerovatnoćom pojavljivanja određene nepovoljne posljedice. Moraju se utvrditi najmanje četiri nivoa sigurnosnih garancija za softver, pri čemu nivo 1 označava najkritičniji nivo.
2. Dodijeljeni nivo sigurnosnih garancija za softver mora da odgovara najozbiljnijim posljedicama koje pogrešno funkcionisanje softvera ili softverske greške mogu prouzrokovati, kako je dato u dijelu 4 tačka 3.2.4 Aneksa II Uredbe (EZ) br. 2096/2005. Posebno se moraju uzeti u obzir rizici povezani sa pogrešnim funkcionisanjem softvera ili softverskim greškama, kao i prepoznata odbrambena rješenja ugrađena u arhitekturu sistema i/ili procedure.
3. Komponentama EATMN softvera, za koje se ne može pokazati da su nezavisne, dodjeljuje se nivo sigurnosnih garancija za softver najkritičnije zavisne komponente.

ANEKS II

Dio A: Zahtjevi koji se primjenjuju na obezbjeđivanje valjanosti softverskih sigurnosnih zahtjeva iz člana 4(3)(a)

1. Softverskim sigurnosnim zahtjevima se definiše funkcionalno ponašanje EATMN softvera u režimu normalnog i umanjenog rada i njegove vremenske performanse, kapacitet, tačnost, upotreba softverskih resursa na projektovanoj opremi, robusnost u neuobičajenim operativnim uslovima, kao i tolerancija na preopterećenost, u skladu sa potrebama.
2. Softverski sigurnosni zahtjevi moraju biti potpuni i ispravni, kao i usklađeni sa sigurnosnim zahtjevima za sistem.

Dio B: Zahtjevi koji se primjenjuju na obezbjeđivanje verifikacije softvera iz člana 4(3)(b)

1. Funkcionalno ponašanje EATMN softvera, vremenske performanse, kapacitet, tačnost, upotreba softverskih resursa na projektovanoj opremi, robusnost u neuobičajenim operativnim uslovima i tolerancija na preopterećenost moraju biti usaglašeni sa zahtjevima za softver.
2. EATMN softver se mora na odgovarajući način verifikovati analizom i/ili testiranjem i/ili ekvivalentnim načinima, prema dogovoru sa nacionalnim nadzornim organom.
3. Verifikacija EATMN softvera mora biti ispravna i potpuna.

Dio C: Zahtjevi koji se primjenjuju na obezbjeđivanje za upravljanje konfiguracijom softvera iz člana 4(3)(c)

1. Moraju postojati identifikacija konfiguracije softvera, sljedljivost i neprekidno zapisivanje stanja softvera, takvi da se može dokazati da su podaci o životnom ciklusu softvera pod kontrolom konfiguracije softvera tokom cijelog životnog ciklusa EATMN softvera.
2. Mora postojati izvještavanje o problemima, praćenje i korektivne mjere, takvi da se može dokazati da su sigurnosni problemi povezani sa softverom ublaženi.
3. Moraju postojati postupci prikupljanja i davanja podataka, takvi da se podaci o životnom ciklusu softvera mogu obnavljati i davati tokom životnog ciklusa EATMN softvera.

Dio D: Zahtjevi koji se primjenjuju na obezbjeđivanje sljedljivosti softverskih sigurnosnih zahtjeva iz člana 4(3)(d)

1. Svaki softverski sigurnosni zahtjev mora biti sljedljiv do onog nivoa projektovanog rješenja na kome je njegovo ispunjenje pokazano.
2. Svaki softverski sigurnosni zahtjev, na svakom nivou projektovanog rješenja na kome je njegovo ispunjenje pokazano, mora da bude sljedljiv do sigurnosnog zahtjeva za sistem.

**UREDBA KOMISIJE (EU) br. 691/2010
od 29. jula 2010. godine**

koja propisuje program efikasnosti pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi i mrežnih funkcija i mijenja i dopunjuje Uredbu (EZ) br. 2096/2005 koja propisuje zajedničke zahtjeve za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi

POGLAVLJE 1
OPŠTE ODREDBE

Cilj i predmet
Član 1

1. Ova uredba propisuje neophodne mjere za poboljšanje cjelokupne efikasnosti pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi i mrežnih funkcija za opšti vazdušni saobraćaj unutar ICAO EUR i AFI regiona, u kojima su države članice odgovorne za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi u cilju ispunjavanja zahtjeva svih korisnika vazdušnog prostora.
2. U smislu uspostavljanja ciljeva, ova uredba se primjenjuje na usluge u vazdušnoj plovidbi koje pružaju pružaoci usluga u vazdušnom saobraćaju, određeni u skladu sa članom 8 Uredbe (EZ) br. 550/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta¹, i pružaoci meteoroloških usluga ukoliko su određeni u skladu sa članom 9 stav 1 iste uredbe.
3. Države članice mogu da odluče da ne primjene ovu uredbu na pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi u završnim kontrolisanim oblastima na aerodromima koji imaju manje od 50.000 komercijalnih operacija vazdušnog saobraćaja godišnje. One o ovakvoj odluci moraju obavijestiti Komisiju. Ukoliko ni na jednom aerodromu u državi članici granična vrijednost od 50.000 komercijalnih operacija vazdušnog saobraćaja godišnje nije dostignuta, ciljevi efikasnosti moraju se primijeniti, najmanje, na aerodrom sa najvećim brojem komercijalnih operacija vazdušnog saobraćaja.
4. Ukoliko država članica smatra da su neke ili sve usluge u vazdušnoj plovidbi u završnim kontrolisanim oblastima podvrgnute tržišnim uslovima, onda mora da procjeni, u skladu sa procedurama propisanim u članu 1 stav 6 Uredbe (EZ) br. 1794/2006 i uz pomoć nacionalnih nadzornih organa, u roku ne kraćem od 12 mjeseci prije početka svakog referentnog perioda, da li su uslovi definisani Prilogom 1 te uredbe ispunjeni. Ukoliko država članica utvrdi da su ti uslovi ispunjeni, nezavisno od broja obavljenih komercijalnih operacija vazdušnog saobraćaja, može da odluči da ne definiše utvrđene troškove po toj uredbi niti da primjeni obavezujuće ciljeve o troškovnoj efikasnosti tih usluga.
5. U skladu sa članom 11 stav 6 tačka (c) podtačka (ii) Uredbe (EZ) br. 549/2994 i članom 15 stav 2 tačke (a) i (b) Uredbe (EZ) br. 550/2004, i ne dovodeći u pitanje član 4 stav 2 ove Uredbe, određivanje ciljeva troškovne efikasnosti se primjenjuje na sve utvrđene troškove koji se naplaćuju korisnicima vazdušnog prostora.
6. Države članice isto tako mogu da primjene ovu uredbu:
 - a) u vazdušnom prostoru koji su u njihovoj nadležnosti unutar drugih ICAO regiona, pod uslovom da o tome obavijeste Komisiju i ostale države članice, ne dovodeći u pitanje prava i obaveze država članica potpisnica Čikaške konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu;
 - b) nad pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi koji imaju odobrenje da pružaju usluge iako nisu sertifikovani, u skladu sa članom 7 stav 5 Uredbe (EZ) br. 550/2004.
7. Bez obzira na odredbe o zaštiti pružanja informacija iz Direktive 2003/42/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta² i njenih Uredbi za implementaciju (EZ) br. 1321/2007³ i (EZ) br. 1330/2007⁴, zahtjevi koji se odnose na pružanje podataka navedeni u Poglavlju 5 primjenjuju se na nacionalne vlasti, pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi, koordinatorima aerodroma i vazdušne prevoznike u skladu sa uslovima navedenim u Aneksu IV.

Definicije
Član 2

Za potrebe ove Uredbe, definicije iz člana 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004 se primjenjuju.

Pored toga, primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) OPERATOR AERODROMA označava „pravni organ aerodroma“ kako je definisan u Uredbi Savjeta (EEZ) br. 95/93 od 18. januara 1993. godine o zajedničkim pravilima dodjeljivanja slotova na aerodromima Zajednice⁵;
- (b) PODACI označavaju kvalitativne, kvantitativne ili druge relevantne informacije u vezi sa efikasnošću vazdušne plovidbe koji su sakupljeni i sistematski obrađeni od strane, ili u ime, Komisije sa ciljem implementacije programa efikasnosti;
- (c) INDIKATORI EFIKASNOSTI označavaju indikatore koji se koriste za praćenje, upoređivanje i procjenjivanje efikasnosti;
- (d) OSNOVNI INDIKATORI EFIKASNOSTI (KPI) označavaju indikatore efikasnosti koji se koriste za namjenu definisanja ciljeva efikasnosti;
- (e) KOMERCIJALNE OPERACIJE VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA označavaju zbirnu vrijednost polijetanja i slijetanja radi prevoza putnika, robe ili pošte, uz plaćanje naknade ili zakupnine, sračunato kao prosječna vrijednost u toku prethodne tri godine u odnosu na godinu usvajanja plana efikasnosti, bez obzira na maksimalnu dozvoljenu masu u polijetanju i broj putničkih sjedišta;
- (f) OBAVEZUJUĆI CILJ označava cilj efikasnosti koji je usvojen od strane država članica kao dio nacionalnog plana efikasnosti ili plana efikasnosti na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora i koji je predmet programa podsticanja koji definiše stimulacije, destimulacije i/ili planove korektivnih mjera;
- (g) VAZDUŠNI PREVOZNIK označava preduzeće koje obavlja vazdušni transport sa važećom operativnom licencom izdatom od države članice u skladu sa zakonom Evropske unije;
- (h) PREDSTAVNIK KORISNIKA VAZDUŠNOG PROSTORA označava svako pravno lice ili subjekat koje zastupa interese jedne ili više kategorija korisnika usluga u vazdušnoj plovidbi;
- (i) UTVRĐENI TROŠKOVI označavaju troškove definisane u članu 15 stav 2 tačke (a) i (b) Uredbe (EZ) br. 550/2004;

¹ SL L 96, 31.3.2004, str. 10

² SL L 167, 4.7.2003, str. 23

³ SL L 294, 13.11.2007, str. 3

⁴ SL L 295, 14.11.2007, str. 7

⁵ SL L 14, 22.1.1993, str. 1

- (j) NACIONALNE VLASTI označavaju regulatorne vlasti na nacionalnom nivou ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora čiji su troškovi kvalifikovani za pokrivanje od strane korisnika vazdušnog prostora kada su isti nastali u vezi sa pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi u smislu primjene člana 5 stav 2 Uredbe (EZ) br. 1794/2006;
- (k) KULTURA POVJERENJA I PRAVIČNOSTI označava kulturu prema kojoj se ne kažnjavaju krajnji izvršioци ili drugi za preduzete aktivnosti, greške ili odluke koje su donešene u skladu sa njihovim iskustvom i obučenošću, ali pri čemu se ne tolerišu gruba nemarnost, namjerni prestupi i destruktivno djelovanje;
- (l) KOORDINATOR AERODROMA označava funkciju koja je uspostavljena na koordinisanim aerodromima u smislu primjene Uredbe (EEZ) br. 95/93;
- (m) PRAĆENJE EFIKASNOSTI označava neprekidni proces prikupljanja i analiziranja podataka sa ciljem mjerenja stvarnog učinka sistema u odnosu na prethodno definisane ciljeve.

Tijelo za procjenu efikasnosti

Član 3

1. Gdje Komisija odluči da imenuje Tijelo za procjenu efikasnosti da joj pomogne prilikom implementacije programa efikasnosti, takvo imenovanje će biti na fiksni period dosljedan referentnom periodu.
2. Tijelo za procjenu efikasnosti mora imati odgovarajuću stručnost i nepristrasnost za nezavisno izvršavanje zadataka dodijeljenih od strane Komisije, a posebno u primjenljivim osnovnim oblastima efikasnosti.
3. Tijelo za procjenu efikasnosti pomaže Komisiju prilikom implementacije programa efikasnosti, posebno u sljedećim zaduženjima:
 - (a) sakupljanje, razmatranje, provjera i distribucija podataka u vezi sa efikasnošću;
 - (b) definisanje novih ili prilagodavanje osnovnih oblasti efikasnosti, u saglasnosti sa onima koji su utvrđeni u Oblasti efikasnosti ATM Master plana, kao što je navedeno u članu 8 stav 1 i odgovarajućih osnovnih indikatora efikasnosti;
 - (c) za drugi referentni period i nakon njega, definisanje odgovarajućih osnovnih indikatora efikasnosti sa ciljem pokrivanja efikasnosti mrežnih funkcija i usluga u vazdušnoj plovidbi, po svim osnovnim oblastima efikasnosti, kako na rutu tako i u terminalnim uslugama;
 - (d) uspostavljanje ili revidiranje evropskih ciljeva efikasnosti;
 - (e) uspostavljanje graničnih vrijednosti za aktiviranje mehanizama za upozoravanje kao što je definisano u članu 9 stav 3;
 - (f) procjenjivanje dosljednosti usvojenih planova efikasnosti, uključujući ciljeve efikasnosti, sa evropskim ciljevima;
 - (g) gdje je odgovarajuće, procjena dosljednosti graničnih vrijednosti upozorenja usvojenih prema članu 18 stav 3 sa graničnim vrijednostima upozorenja na nivou Evropske unije definisanih članom 9 stav 3;
 - (h) gdje je odgovarajuće, procjena revidiranih ciljeva efikasnosti ili korektivnih mjera koje su preduzete od strane predmetnih država članica;
 - (i) praćenje, upoređivanje i ocjenjivanje efikasnosti usluga u vazdušnoj plovidbi, na nacionalnom nivou ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora i na nivou Evropske unije;
 - (j) praćenje, upoređivanje i ocjenjivanje efikasnosti mrežnih funkcija;
 - (k) stalno praćenje cjelokupne efikasnosti ATM mreže, uključujući pripremanje godišnjih izvještaja za Komitet Jedinstvenog evropskog neba;
 - (l) procjenjivanje dostizanja ciljeva efikasnosti na kraju svakog referentnog perioda sa namjerom pripremanja za sljedeći period.
4. Na zahtjev Komisije, Tijelo za procjenjivanje efikasnosti obezbjeđuje ad-hok informacije ili izvještaje o pitanjima iz oblasti efikasnosti.
5. Tijelo za procjenjivanje efikasnosti može da izvještava i daje preporuke Komisiji za poboljšanje programa.
6. U vezi odnosa sa nacionalnim nadzornim organima:
 - a) U cilju izvršavanja svoje dužnosti stalnog praćenja cjelokupne efikasnosti ATM mreže, Tijelo za procjenjivanje efikasnosti mora da dobija potrebne informacije od nacionalnih nadzornih organa, a koje su u vezi sa nacionalnim planom ili planom efikasnosti na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora.
 - b) Tijelo za procjenjivanje efikasnosti pomaže nacionalnim nadzornim organima, na njihov zahtjev, pružajući im nezavisno stanovište na pitanja u vezi sa nacionalnim ili planovima efikasnosti na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, kao što je upoređivanje pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi koji pružaju usluge u sličnim uslovima (*benchmarking*), analize promjena efikasnosti tokom prethodnih pet godina ili analize prognoza.
 - c) Nacionalni nadzorni organi mogu tražiti pomoć od Tijela za procjenjivanje efikasnosti prilikom definisanja opsega indikativnih vrijednosti za definisanje nacionalnih ciljeva ili ciljeva efikasnosti na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, uzimajući u obzir evropsku perspektivu. Ove vrijednosti moraju biti dostupne nacionalnim nadzornim organima, pružiocima usluga u vazdušnoj plovidbi, operatorima aerodroma i korisnicima vazdušnog prostora.
7. Tijelo za procjenjivanje efikasnosti saraduje sa Evropskom agencijom za sigurnost vazdušnog saobraćaja na zadacima iz stava 3 kada se isti odnose na sigurnost, kako bi osiguralo dosljednost sa ciljevima i standardima uspostavljenim i implementiranim u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008.
8. Kako bi izvršavao svoje dužnosti stalnog praćenja cjelokupne efikasnosti ATM mreže, Tijelo za procjenjivanje efikasnosti mora da uspostavi odgovarajuće radne aranžmane sa pružiocima usluga u vazdušnoj plovidbi, operatorima aerodroma, aerodromskim koordinatorima i vazdušnim provoznicima.

Nacionalni nadzorni organi

Član 4

1. Nacionalni nadzorni organi odgovorni su za razradu planova efikasnosti, na nacionalnom ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, za nadzor i praćenje planova efikasnosti i ciljeva. Prilikom sprovođenja ovih dužnosti, oni postupaju nepristrasno, nezavisno i transparentno.
2. Države članice moraju da osiguraju da nacionalni nadzorni organi imaju, ili da imaju pristup, neophodnim sredstvima i sposobnostima, u svim osnovnim oblastima efikasnosti, za izvršenje zadataka definisanih ovom uredbom, uključujući ovlaštenja za sprovođenje istraga za izvođenje zadataka definisanih u članu 19.
3. Ukoliko država članica ima više od jednog nacionalnog nadzornog organa, mora da obavijesti Komisiju koji nacionalni nadzorni organi je zadužen za nacionalnu koordinaciju i komunikaciju sa Komisijom u smislu primjene ove Uredbe.

Funkcionalni blokovi vazdušnog prostora

Član 5

1. Države članice podstiču blisku saradnju između svojih nacionalnih nadzornih organa u cilju uspostavljanja plana efikasnosti na nivou funkcionalnog bloka.

2. Kada države članice odluče da usvoje plan na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, one moraju da:
 - a) osiguraju da plan izgleda prema primjeru datom u Prilogu 2;
 - b) obavijeste Komisiju koji nacionalni nadzorni organ ili tijelo je odgovorno za koordinaciju unutar funkcionalnog bloka vazdušnog prostora i za saradnju sa Komisijom po pitanjima implementacije plana;
 - c) izrade odgovarajuća rješenja kako bi se osiguralo da su:
 - i) jedinstveni ciljevi definisani za svaki osnovni indikator efikasnosti,
 - ii) mjere, iz člana 11 stav 3 tačka (d) Uredbe (EZ) br. 549/2004, definisane i primjenjene tokom referentnog perioda ukoliko se ciljevi ne ispune. U tu svrhu, u planu efikasnosti treba koristiti godišnje vrijednosti,
 - iii) posljedice ispunjavanja ili neispunjavanja ciljeva odgovarajuće raspodjeljene unutar funkcionalnog bloka vazdušnog prostora;
 - d) zajednički odgovaraju za postizanje ciljeva efikasnosti koji su definisani za funkcionalni blok vazdušnog prostora;
 - e) u slučajevima kada nisu uspostavljeni zajednički principi naknada u skladu sa značenjem člana 4 Uredbe (EZ) br. 1794/2006, udružuje nacionalne ciljeve po pitanju troškovne efikasnosti i obezbijede informaciju o ukupnoj vrijednosti koja pokazuje nastojanja ka troškovnoj efikasnosti u okviru funkcionalnog bloka vazdušnog prostora;
3. Ukoliko države članice u okviru funkcionalnog bloka vazdušnog prostora ne usvoje plan efikasnosti zajedno sa ciljevima na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, moraju obavijestiti Komisiju o ukupnim ciljevima efikasnosti naglašavajući usaglašenost ciljeva funkcionalnog bloka vazdušnog prostora sa evropskim ciljevima za efikasnost.

Saradnja sa Evropskom agencijom za sigurnost vazdušnog saobraćaja (EASA)

Član 6

- Primjenjujući član 13a Uredbe (EZ) br. 549/2004 i u saglasnosti sa Uredbom (EZ) br. 216/2008, Komisija koordinira, prema potrebi, sa EASA-om:
- (a) sigurnosni aspekt programa efikasnosti, uključujući uspostavljanje, reviziju i primjenu osnovnih indikatora efikasnosti iz oblasti sigurnosti i evropske ciljeve efikasnosti iz oblasti sigurnosti, kao i obezbjeđivanje predloga odgovarajućih akcija i mjera nakon aktiviranja mehanizma za upozoravanje;
 - (b) dosljednost osnovnih indikatora efikasnosti iz oblasti sigurnosti i ciljeva sa primjenom Evropskog programa sigurnosti vazdušnog saobraćaja, prema usvajanju istog na nivou Evropske unije.

Trajanje referentnih perioda

Član 7

1. Prvi referentni period za program efikasnosti obuhvata kalendarski period od 2012. do 2014. godine (uključujući istu). Naredni referentni periodi će pokrivati kalendarski period od pet godina, ukoliko se drugačije ne odluči izmjenama i dopunama ove uredbe.
2. Isti referentni period će se primjeniti na evropske ciljeve efikasnosti i na nacionalne ili planove i ciljeve funkcionalnog bloka vazdušnog prostora.

Osnovne oblasti efikasnosti i indikatori efikasnosti

Član 8

1. Za potrebu definisanja ciljeva, mogućnost dodavanja i prilagodavanja drugih osnovnih oblasti efikasnosti, u skladu sa članom 11 stav 4 tačka (b) Uredbe (EZ) br. 549/2004, odlučuje Komisija u skladu sa procedurom definisanom u članu 5 stav 3 te Uredbe.
2. Za potrebu definisanja ciljeva, svakoj osnovnoj oblasti efikasnosti mora odgovarati jedan ili konačan broj osnovnih indikatora efikasnosti. Efikasnost usluga u vazdušnoj plovidbi se procjenjuju uz pomoć obavezujućih ciljeva za svaki osnovni indikator efikasnosti.
3. Osnovni indikatori efikasnosti za definisanje evropskih ciljeva, izabrani za svaku osnovnu oblast efikasnosti, sadržani su u Aneksu I, Odjeljak 1.
4. Osnovni indikatori efikasnosti koji se koriste za uspostavljanje ciljeva na nacionalnom ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora sadržani su u Aneksu I, Odjeljak 2.
5. Osnovni indikatori efikasnosti ne smiju se mijenjati tokom referentnog perioda. Promjene moraju biti usvojene izmjenama i dopunama ove uredbe, najkasnije šest mjeseci prije usvajanja novih evropskih ciljeva efikasnosti.
6. Pored osnovnih oblasti efikasnosti i osnovnih indikatora efikasnosti iz ovog člana, države članice na nacionalnom nivou ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora mogu da odluče da definišu i koriste dodatne indikatore efikasnosti sa njima pridruženim ciljevima pored onih definisanih u Aneksu I, Odjeljak 2, za sopstveno praćenje efikasnosti i/ili kao dio njihovog plana efikasnosti. Ovi dodatni indikatori i ciljevi moraju doprinosti dostizanju ciljeva na evropskom nivou, i odgovarajućih nacionalnih ili ciljeva na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora. Oni mogu, na primjer, da integrišu i opišu civilno-vojni ili meteorološku dimenziju plana efikasnosti. Ovi dodatni indikatori i ciljevi mogu biti upareni sa odgovarajućim programom podsticanja donijetim na nacionalnom nivou ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora.

POGLAVLJE 2

PRIPREMA PLANA EFIKASNOSTI

Evropski ciljevi efikasnosti

Član 9

1. Komisija usvoja evropske ciljeve efikasnosti, u skladu sa procedurom iz člana 5 stav 3 Uredbe (EZ) br. 549/2004, uzimajući u obzir relevantne ulazne podatke dobijene od nacionalnih nadzornih organa i nakon konsultacija sa zainteresovanim stranama, kao što je to navedeno u članu 10 te uredbe, drugim relevantnim organizacijama prema potrebi i Evropskom agencijom za sigurnost vazdušnog saobraćaja za sigurnosne aspekte efikasnosti.
2. Komisija će evropske ciljeve efikasnosti predložiti najmanje 15 mjeseci prije početka referentnog perioda i usvojiti najkasnije 12 mjeseci prije početka referentnog perioda.
3. Zajedno sa usvajanjem evropskih ciljeva efikasnosti, Komisija će za svaki od osnovnih indikatora efikasnosti definisati granične vrijednosti iznad kojih se može aktivirati mehanizam za upozoravanje, naveden u članu 18. Granična vrijednost za upozoravanje za osnovni indikator efikasnosti iz oblasti troškovne efikasnosti mora obuhvatiti kako razvoj saobraćaja tako i troškova.
4. Komisija će svaki evropski cilj efikasnosti potkrijepiti opisom pretpostavki i razloga korišćenih prilikom definisanja ciljeva, kao što je korišćenje ulaznih podataka dobijenih od nacionalnih nadzornih organa i drugih činjeničnih podataka, prognoze saobraćaja i, prema potrebi, očekivane nivoe efikasnosti utvrđenih troškova unutar Evropske unije.

Razrada planova efikasnosti

Član 10

1. Nacionalni nadzorni organ će, bilo na nacionalnom ili na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, izraditi nacrt plana efikasnosti koji sadrži ciljeve usaglašene sa evropskim ciljevima efikasnosti i kriterijume procjenjivanja sadržane u Aneksu III. Samo jedan plan efikasnosti mora da postoji po državi članici ili po funkcionalnom bloku vazdušnog prostora, ukoliko predmetne države članice odluče da razrade plan efikasnosti na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora u skladu sa članom 5 stavovi 1 i 2.
2. U cilju podrške izradi planova efikasnosti, nacionalni nadzorni organ osigurava:
 - a) da pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi dostavljaju relevantne elemente svojih planova poslovanja, a koji su pripremljeni u skladu sa evropskim ciljevima;
 - b) konsultacije sa zainteresovanim stranama u skladu sa članom 10 Uredbe (EZ) br. 549/2004 o planovima i ciljevima efikasnosti. Adekvatne informacije moraju biti dostavljene zainteresovanim stranama najmanje tri nedjelje prije konsultativnog sastanka.
3. Planovi efikasnosti moraju posebno da sadrže:
 - a) prognozu saobraćaja, izraženu u servisnim jedinicama, koji će se ostvariti za svaku godinu referentnog perioda, uz obrazloženje upotrijebljenog računa;
 - b) utvrđene troškove za usluge u vazdušnoj plovidbi definisane od strane države članice u skladu sa članom 15 stav 2 tačke (a) i (b) Uredbe (EZ) br. 550/2004;
 - c) opis investicija potrebnih za postizanje ciljeva efikasnosti, sa opisom njihove relevantnosti u vezi sa evropskim ATM Master planom i njihovom povezanošću sa glavnim oblastima i smjerovima napretka kao i promjenama koje su tamo definisane;
 - d) ciljeve efikasnosti za svaku relevantnu osnovnu oblast efikasnosti, definisane u odnosu na svaki od osnovnih indikatora efikasnosti za cio referentni period, sa godišnjim vrijednostima koje treba da se koriste za praćenje i podsticajne namjene;
 - e) opis civilno-vojnog karaktera plana, opisujući efikasnost primjene fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora sa ciljem povećanja kapaciteta poštujući efektivnost vojnih misija, i ukoliko se smatra adekvatnim – relevantne ciljeve i indikatore efikasnosti u saglasnosti sa ciljevima i indikatorima plana efikasnosti;
 - f) opis i opravdanost toga kako se ciljevi efikasnosti opisani pod d) uklapaju i doprinose evropskim ciljevima efikasnosti;
 - g) jasnu identifikaciju različitih subjekata, odgovornih za postizanje ciljeva i njihovih posebnih doprinosa;
 - h) opis podsticajnih mehanizama koje treba primijeniti na različite odgovorne subjekte kako bi se podstaklo postizanje ciljeva tokom referentnog perioda;
 - i) mjere koje preduzimaju nacionalni nadzorni organi za praćenje postizanja ciljeva efikasnosti;
 - j) opis ishoda konsultacija sa zainteresovanim stranama, uključujući upućena pitanja učesnika kao i dogovorene akcije.
4. Planovi efikasnosti su zasnovani na primjeru obrasca datog u Aneksu II i mogu, ukoliko države članice tako odluče, u skladu sa članom 8 stav 6, sadržati dodatne indikatore sa priloženim ciljevima.

Programi podsticanja

Član 11

1. Programi podsticanja koje države članice primjenjuju kao dio svojih planova efikasnosti, moraju da zadovolje sljedeće opšte principe:
 - a) moraju biti djelotvorni, srazmjerni i pouzdani i ne smiju se mijenjati tokom referentnog perioda;
 - b) moraju se primjenjivati na nediskriminatornoj i transparentnoj osnovi kao podrška unapređenju efikasnosti u pružanju usluge;
 - c) moraju biti dio regulatornog okvira koji je unaprijed poznat (*ex ante*) svim zainteresovanim stranama i biti primjenjivi tokom cijelog referentnog perioda;
 - d) moraju da podstiču ponašanje subjekata koji su predmet definisanja ciljeva da bi se postigao visok nivo efikasnosti i ispunjavanje pridruženih ciljeva.
2. Podsticaji po pitanjima ciljeva iz domena sigurnosti težiće da ohrabre potpuno ispunjenje i održavanje zahtijevanih ciljeva sigurnosti, pritom omogućavajući poboljšanja efikasnosti u drugim osnovnim oblastima efikasnosti. Oni ne smiju biti finansijske prirode i moraju se sastojati od akcionih planova sa zadatim rokovima i/ili priloženim mjerama u saglasnosti sa Uredbom (EZ) br. 2096/2005 od 20. decembra 2005. godine kojom su propisani zajednički zahtjevi za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi⁶ i/ili pravilima implementacije iz Uredbe (EZ) br. 216/2008.
3. Podsticaji po pitanjima ciljeva troškovne efikasnosti su finansijske prirode i moraju biti uređeni odgovarajućim odredbama iz člana 11 stavovi 1 i 2 Uredbe (EZ) br. 1784/2006. Oni su sadržani u mehanizmu dijeljenja rizika na nacionalnom ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora.
4. Podsticaji po pitanjima ciljeva iz oblasti kapaciteta, mogu biti finansijske ili neke druge prirode, kao što su korektivni akcioni planovi sa rokovima i priloženim mjerama, i mogu uključivati stimulacije i destimulacije usvojene od država članica. Ukoliko su podsticaji finansijske prirode, moraju biti uređeni u skladu sa članom 12 Uredbe (EZ) br. 1794/2006.
5. Podsticaji po pitanjima ciljeva iz oblasti životne sredine težiće da ohrabre dostizanje zahtjevanog nivoa efikasnosti uticaja na životnu sredinu, pritom omogućavajući poboljšanje efikasnosti u drugim osnovnim oblastima efikasnosti. Oni moraju biti finansijske ili druge prirode i određeni od strane država članica, uzimajući u obzir lokalne okolnosti.
6. Pored toga, države članice mogu na nacionalnom ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, uspostaviti ili odobriti programe podsticanja za korisnike vazdušnog prostora, u skladu sa članom 12 Uredbe (EZ) br. 1794/2006.

POGLAVLJE 3

USVAJANJE PLANOVA EFIKASNOSTI

Početno usvajanje plana efikasnosti

Član 12

Na predlog nacionalnog nadzornog organa, države članice, na nacionalnom ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, usvajaju svoje planove efikasnosti koji sadrže obavezujuće ciljeve efikasnosti i dostavljaju ih Komisiji najkasnije šest mjeseci nakon usvajanja ciljeva na evropskom nivou.

⁶ SL L 335, 21.12.2005, str. 13

Procjenjivanje planova efikasnosti i revizija ciljeva

Član 13

1. Komisija procjenjuje planove efikasnosti, njihove ciljeve i posebno njihovu usaglašenost i odgovarajući doprinos evropskim ciljevima efikasnosti, na osnovu kriterijuma sadržanih u Aneksu III, uzimajući u obzir razvoj situacije koji može da nastane između datuma usvajanja evropskih ciljeva efikasnosti i dana kada se procjena plana efikasnosti vrši.
2. Ukoliko su ciljevi efikasnosti, sadržani u planu, u skladu sa i adekvatno doprinose evropskim ciljevima efikasnosti, Komisija će najkasnije 4 mjeseca nakon prijema plana obavijestiti državu članicu o tome.
3. Ukoliko ciljevi efikasnosti, sadržani u planu, nisu u skladu sa ili ne doprinose evropskim ciljevima efikasnosti, Komisija može najkasnije 4 mjeseca nakon prijema plana i u saglasnosti sa procedurom iz člana 5 stav 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004, odlučiti da izda preporuke državi članici da donese revidirane ciljeve efikasnosti. Ovakva odluka mora biti donijeta tek nakon konsultacija sa dotičnom državom članicom i mora precizno da naglasi koji ciljevi moraju biti revidirani, uz obrazloženje Komisijine procjene.
4. U tom slučaju, najkasnije dva mjeseca nakon dobijanja preporuka, država članica mora da usvoji revidirane ciljeve uvažavajući stav Komisije, zajedno sa odgovarajućim mjerama za postizanje tih ciljeva i mora da obavijesti Komisiju o tome.

Procjenjivanje revidiranih ciljeva efikasnosti i usvajanje korektivnih mjera

Član 14

1. Unutar perioda od dva mjeseca nakon obavještenja o usvajanju revidiranih ciljeva, Komisija će ponovo procjeniti revidirane ciljeve efikasnosti a posebno njihovu usaglašenost i odgovarajući doprinos evropskim ciljevima efikasnosti, na osnovu kriterijuma iz Aneksa III.
2. Ukoliko su revidirani ciljevi, navedeni u članu 13 stav 4, usaglašeni sa i adekvatno doprinose evropskim ciljevima efikasnosti, Komisija obavještava državu članicu o tome, najmanje dva mjeseca nakon prijema revidiranih ciljeva.
3. Ukoliko revidirani ciljevi efikasnosti i odgovarajuće mjere i dalje nisu usaglašeni sa i neadekvatno doprinose evropskim ciljevima efikasnosti, Komisija može da, najkasnije dva mjeseca nakon prijema revidiranih ciljeva i u skladu sa procedurom iz člana 5 stav 3 Uredbe (EZ) br. 549/2004, odluči da država članica mora da preduzme korektivne mjere.
4. Takva odluka mora precizno da ustanovi koji ciljevi moraju biti revidirani, uz obrazloženje Komisijine procjene. Može da sadrži informaciju o očekivanom nivou efikasnosti za te ciljeve kako bi se predmetnoj državi članici omogućilo da preduzme odgovarajuće korektivne mjere i/ili predloge takvih odgovarajućih mjera.
5. Najkasnije dva mjeseca nakon Komisijine odluke, dotična država članica mora obavijestiti Komisiju o usvojenim korektivnim mjerama, zajedno sa elementima koji pokazuju kako se osigurava usaglašenost sa odlukom Komisije.

Planovi efikasnosti i ciljevi usvojeni nakon početka referentnog perioda

Član 15

Planovi efikasnosti ili korektivne mjere koje su usvojene nakon početka referentnog perioda kao rezultat implementacije procedura definisanih u članovima 13 i 14 se primjenjuju retroaktivno počevši od prvog dana referentnog perioda.

Revizija evropskih ciljeva efikasnosti

Član 16

1. Komisija može da odluči da revidira evropske ciljeve efikasnosti u skladu sa procedurom iz člana 5 stav 3 Uredbe (EZ) br. 549/2004:
 - a) prije početka referentnog perioda, ukoliko postoje jasni dokazi da početni podaci, pretpostavke i razlozi iskorišćeni za definisanje početnih evropskih ciljeva efikasnosti nisu više važeći;
 - b) tokom referentnog perioda, kao posljedica primjene mehanizma za upozoravanje iz člana 18.
2. Revizija evropskih ciljeva efikasnosti može da izazove izmjene i dopune već postojećih planova efikasnosti. U tom slučaju, Komisija može da odluči da odgovarajuće promjeni vremenske rokove definisane u poglavljima 2 i 3 ove uredbe.

POGLAVLJE 4

PRAĆENJE DOSTIZANJA EFIKASNOSTI

Kontinuirano praćenje i izvještavanje

Član 17

1. Nacionalni nadzorni organi i Komisija prate implementaciju planova efikasnosti na nacionalnom ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora. Ukoliko se tokom referentnog perioda ciljevi ne ispune, nacionalni nadzorni organi primjeniti odgovarajuće mjere definisane u planu efikasnosti sa ciljem popravljivanja stanja. Za ovu svrhu koriste se godišnje vrijednosti iz plana efikasnosti.
2. Ukoliko Komisija ustanovi značajan i konstantan pad efikasnosti u državi članici ili funkcionalnom bloku vazdušnog prostora, koji utiče na druge države Jedinštenog evropskog neba i/ili na cjelokupan evropski vazdušni prostor, Komisija može da zahtijeva od države članice i od nacionalnog nadzornog organa ili nadzornog organa ili tijela funkcionalnog bloka vazdušnog prostora da definiše, primjeni i dostavi Komisiji odgovarajuće mjere za postizanje ciljeva definisanih u svojim planovima.
3. Države članice, najmanje jednom godišnje, izvještavaju Komisiju o praćenju primjene planova efikasnosti i ciljeva od strane njihovih nacionalnih nadzornih organa ili nadzornih organa funkcionalnog bloka vazdušnog prostora i kada postoji rizik o neispunjavanju ciljeva efikasnosti. Komisija izvještava Komitet Jedinštenog evropskog neba barem jednom godišnje o postizanju ciljeva efikasnosti.

Mehanizmi za upozoravanje

Član 18

1. Ukoliko su, zbog okolnosti koje se nisu mogle predvidjeti na početku perioda i koje su istovremeno nepremostive i izvan kontrole država članica, granične vrijednosti iz člana 9 stav 3 dostignute na evropskom nivou, Komisija razmotra situaciju i, uz konsultacije sa državama članicama kroz Komitet Jedinštenog evropskog neba, obezbjeđuje predloge odgovarajućih akcija u roku od tri mjeseca, koji mogu da uključe reviziju evropskih ciljeva efikasnosti i, kao posljedicu, reviziju ciljeva efikasnosti na nacionalnom ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora.
2. Ukoliko su, zbog okolnosti koje se nisu mogle predvidjeti na početku perioda i koje su istovremeno nepremostive i izvan kontrole država članica i subjekata koji su predmet ciljeva efikasnosti, granične vrijednosti iz člana 9 stav 3 dostignute na nacionalnom ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, dotični nacionalni nadzorni organ ili tijelo mora da razmotri situaciju u dogovoru sa Komisijom i može donijeti predloge odgovarajućih mjera u roku od tri mjeseca, koji mogu da uključe reviziju ciljeva efikasnosti na nacionalnom ili na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora.

3. Države članice mogu, na nacionalnom ili na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, da odluče da usvoje granične vrijednosti za upozoravanje koje su drugačije u odnosu na one definisane u članu 9 stav 3, u cilju obuhvatanja lokalnih okolnosti i specifičnosti. U tom slučaju, ove granične vrijednosti moraju biti definisane u planovima efikasnosti i u skladu sa graničnim vrijednostima usvojenim prema članu 9 stav 3. Odstupanja se detaljno obrazlažu. Kada se ove granične vrijednosti aktiviraju, proces koji je definisan u stavu 2 se primjenjuje.
4. Ukoliko primjena mehanizama za upozoravanje zahtijeva reviziju planova efikasnosti i ciljeva, Komisija olakšava takvu reviziju kroz adekvatno prilagodavanje primjenljivih vremenskih okvira u skladu sa procedurom pomenutom u Poglavljima 2 i 3 ove uredbe.

Olakšavanje praćenja usaglašenosti

Član 19

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovitbi moraju da olakšaju provjere i kontrolne preglede Komisije i nacionalnog nadzornog organa koji je odgovoran za njihov nadzor, ili od strane kompetentnog tijela koja nastupa u njegovo ime, ili od strane EASA-e, ukoliko je relevantno, uključujući i lokacijske posjete. Ne dovodeći u pitanje nadzorna ovlaštenja povjerena nacionalnom nadzornom organu i EASA-i, odobreno osoblje mora biti ovlašteno da:

- a) ispituje, u vezi sa svim osnovnim oblastima efikasnosti, relevantna dokumenta i drugi materijal relevantan za definisanje planova efikasnosti i njihove ciljeve;
- b) uzima kopije ili izvode iz takvih dokumenata;
- c) traži usmeno objašnjenje na licu mjesta.

Ovakve provjere i kontrolni pregledi izvršavaju se u saglasnosti sa procedurama koje su na snazi u državi članici u kojoj se sprovode.

POGLAVLJE 5

PRIKUPLJANJE, PROVJERA, RAZMATRANJE, EVALUACIJA I DISTRIBUCIJA PODATAKA POVEZANIH SA EFIKASNOŠĆU VAZDUŠNE PLOVIDBE ZA POTREBE JEDNISTVENOG EVROPSKOG NEBA

Prikupljanje i provjera podataka za procjenu efikasnosti

Član 20

1. Pored podataka koje je Komisija već prikupila preko drugih instrumenata Evropske unije i koji se isto tako mogu iskoristiti za procjenu efikasnosti – nacionalne vlasti, pružaoци usluga u vazdušnoj plovitbi, operatori aerodroma, aerodromski koordinatori i vazdušni prevoznici obezbjeđuju dostavljanje podataka iz Priloga 4 Komisiji, u skladu sa zahtjevima definisanim u tom prilogu.
2. Nacionalne vlasti mogu da delegiraju ili da reorganizuju, djelimično ili u potpunosti, zadatak dostavljanja podataka između svojih nacionalnih nadzornih organa, pružaoца usluga u vazdušnoj plovitbi, operatora aerodroma i aerodromskih koordinatora, sa ciljem da se uzmu u obzir lokalne specifičnosti i postojeći mehanizmi izvještavanja.
3. Pružaoци podataka moraju preduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurali kvalitet, valjanost i blagovremeno dostavljanje podataka, uključujući dokaze o provjerama kvaliteta i procesima provjera, objašnjenja za posebne zahtjeve Evropske komisije koji se tiču kvaliteta podataka i, prema potrebi, akcione planove za poboljšanje kvaliteta podataka. Podaci se dostavljaju bez prava naplate, u elektronskoj formi, kada je to moguće, u obliku koji je odredila Komisija.
4. Komisija procjenjuje kvalitet i provjerava podatke dostavljene u skladu sa stavom 1. Kada podaci ne omogućavaju adekvatnu upotrebu za procjenu efikasnosti, Komisija može da preduzme odgovarajuće mjere za procjenjivanje i poboljšanje kvaliteta podataka u saradnji sa državama članicama, a posebno sa njihovim nacionalnim nadzornim organima.
5. Za potrebe ove uredbe podaci u vezi sa efikasnošću, navedeni u stavu 1, koji su već dostavljeni EUROCONTROL-u smatraće se dostavljenim i Komisiji. Tamo gdje to nije slučaj, Komisija i EUROCONTROL će napraviti neophodne aranžmane kojim će osigurati da su takvi podaci dostupni Komisiji pod istim zahtjevima kao što je opisano u stavu 3.
6. Kada god se utvrde značajni novi zahtjevi u vezi podataka ili kada se očekuje nedovoljan kvalitet podataka Komisija može da sprovede probna ispitivanja, koja se sprovode na dobrovoljnoj osnovi država članica, prije nego da se novi zahtjevi u vezi sa podacima uvedu kao izmjene i dopune ove uredbe. Takva probna ispitivanja se sprovode u cilju procjenjivanja izvodljivosti sakupljanja relevantnih podataka, uzimajući u obzir koristi raspolaganja podacima u odnosu na troškove njihovog sakupljanja i opterećenja izvora odgovora.

Distribucija podataka

Član 21

1. Komisija će distribuirati opšte podatke za potrebe ciljeva navedenih u članu 11 Uredbe (EZ) br. 549/2004, u saglasnosti sa Uredbom (EZ) br. 1049/2001 Evropskog parlamenta i Savjeta od 30. maja 2001. godine u vezi sa javnim pristupom dokumentima Evropskog parlamenta, Savjeta i Komisije⁷, a posebno sa njenim članom 4, i u skladu sa članom 18 Uredbe (EZ) br. 550/2004.
2. Podaci sadržani u članu 3 stav 3 tačka (a) moraju biti javno dostupne svim zainteresovanim stranama, naročito u elektronskom obliku.
3. Godišnji izvještaji iz člana 3 stav 3 tačka (k) moraju biti javno dostupni. Referenca za ove izvještaje se objavljuje u Službenom glasniku Evropske unije. Komisija može da odluči da redovno dostavlja i druge opšte podatke posebnim zainteresovanim stranama, naročito u elektronskom obliku.
4. Evropski ciljevi navedeni u članu 9 i referenca o usvojenim planovima efikasnosti iz poglavlja 3 će biti javno dostupni i objavljeni u Službenom listu Evropske unije.
5. Pojedinačni pristup određenim informacijama, kao što su provjereni podaci i statistike, biće omogućeno pružaoцу podataka na koga se takve informacije i aktivnosti direktno odnose.

POGLAVLJE 6

ZAVRŠNE ODREDBE

Žalba

Član 22

Države članice osiguravaju da odluke donete u skladu sa ovom uredbom budu pravilno obrazložene i da podliježu efektivnom ocjenjivanju i/ili žalbenom postupku.

⁷ SL L 145, 31.5.2001, str. 43

Prelazne mjere

Član 23

Ukoliko države članice odluče da usvoje plan efikasnosti sa ciljevima postavljenim na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora u toku prvog referentnog perioda, moraju da osiguraju da:

- a) takav plan mijenja nacionalne planove od 1. januara jedne od godina tokom referentnog perioda;
- b) trajanje plana ne prekoračuje preostalo vrijeme trajanja referentnog perioda;
- c) takav plan pokazuje da su njegovi ciljevi efikasnosti barem tako ambiciozni kao sjedinjavanje prethodnih nacionalnih ciljeva.

Ocjena programa

Član 24

Komisija će ocijeniti efektivnost procesa do 1. jula 2013. godine. Do kraja 2014. godine i redovno poslije toga, Komisija će ocjenjivati program efikasnosti i posebno analizirati uticaj, efektivnost i predmet tog sistema, uzimajući u obzir sprovedene aktivnosti ICAO-a u ovoj oblasti.

Izmjene i dopune Uredbe (EZ) br. 2096/2005

Član 25

Uredba (EZ) br. 2096/2005 je izmijenjena i dopunjena sljedećim:

1. Odjeljak 2.2 Priloga 1 zamijenjen je sljedećim:
'2.2 Upravljanje organizacijom
Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora izraditi plan poslovanja, koji kao minimum obuhvata period od pet godina. Plan poslovanja mora:
(a) obuhvatiti opšte ciljeve pružaoca usluga i njegovu strategiju na putu ka njihovom ostvarenju, u skladu sa svim sveobuhvatnim, dugoročnim planom pružaoca usluga i sa relevantnim zahtjevima Evropske unije, koji se odnose na razvoj infrastrukture ili druge tehnologije;
(b) sadržati odgovarajuće ciljeve efikasnosti u smislu sigurnosti, kapaciteta, životne sredine i troškovne efikasnosti, ako se mogu primijeniti.
Informacije, sadržane u tačkama (a) i (b), moraju biti usklađene sa nacionalnim ili planom efikasnosti na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, navedenim u članu 11 Uredbe (EZ) br. 549/2004 i, što se tiče podataka iz domena sigurnosti, usklađeni sa Nacionalnim programom sigurnosti navedenim u Standardu 2.27.1 ICAO Aneksa 11, amandman 47B-A od 20. jula 2009. godine, ako je primjenljivo.
Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora da potkrepi sigurnosnim i poslovnim obrazloženjima projekte velikih ulaganja uključujući, gdje je primjereno, procjenjeni uticaj na odgovarajuće ciljeve efikasnosti navedene u 2.2(b) i utvrditi ulaganja koja proizilaze iz zakonskih zahtjeva koji se odnose na implementaciju SESAR-a.
Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora izraditi godišnji plan za predstojeću godinu, kojim se bliže opisuju karakteristike plana poslovanja i opisuju njegove eventualne izmjene.
Godišnji plan obuhvata sljedeće odredbe o nivou i kvalitetu usluga, kao što su očekivani nivo kapaciteta, sigurnosti, zaštite životne sredinu i troškovnu efikasnost, ako je primjenljivo:
(a) podatke o implementaciji nove infrastrukture ili drugim razvojnim projektima i izjavu o tome kako će to doprinijeti poboljšanju efikasnosti pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, uključujući nivo i kvalitet usluga;
(b) indikatore efikasnosti usaglašene sa nacionalnim ili planovima efikasnosti na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, prema članu 11 Uredbe (EZ) br. 549/2004, u odnosu na koje nivo efikasnosti i kvalitet usluge mogu biti razumno procenjeni;
(c) podatke o predviđenim mjerama za ublažavanje sigurnosnih rizika identifikovanih u planu sigurnosti pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, uključujući indikatore sigurnosti za praćenje rizika i, gde je primjenljivo, procjenjene troškove primjene mjera ublažavanja;
(d) očekivano kratkoročno finansijsko stanje pružalaca usluga, kao i sve eventualne promjene u ili uticaj na plan poslovanja.
Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi stavlja na raspolaganje Komisiji, po zahtjevu, sadržaj dijela plana poslovanja koji se tiče efikasnosti kao i godišnji plan, pod uslovima koje definiše nacionalni nadzorni organ u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom.'
2. Odjeljak 9 Priloga 1 zamijenjen je sljedećim:
'9. ZAHTJEVI U VEZI SA IZVJEŠTAVANJEM
Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora biti u stanju da relevantnom nacionalnom nadzornom organu dostavi godišnji izvještaj o svojim aktivnostima. Ovaj izvještaj mora da sadrži podatke o njegovim finansijskim rezultatima, ne dovodeći u pitanje član 12 Uredbe (EZ) br. 550/2004, kao i podatke o operativnoj efikasnosti i drugim značajnim aktivnostima i napretcima, a posebno za oblast sigurnosti.
Godišnji izvještaj mora najmanje da sadrži:
- procjenu nivoa efikasnosti pruženih usluga,
- efikasnost pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi u poređenju sa ciljevima efikasnosti utvrđenim u planu poslovanja, poredeći stvarnu efikasnost sa godišnjim planom korišćenjem indikatora efikasnosti utvrđenih u godišnjem planu,
- obezbijedi pojašnjenje razlika sa ciljevima i utvrdi mjere za dostizanje ciljeva u toku referentnog perioda navedenog u članu 11 Uredbe (EZ) br. 549/2004;
- operativni i infrastrukturni razvoj;
- finansijske rezultate, ukoliko isti nisu posebno objavljeni u skladu sa članom 12 stav 1 Uredbe (EZ) br. 550/2004;
- informacije o formalnom konsultativnom procesu sa korisnicima njegovih usluga,
- informacije o kadrovskoj politici.
Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora učiniti sadržaj godišnjeg izvještaja dostupnim Komisiji i Agenciji, na zahtev, i javnosti, pod uslovima koje odredi nacionalni nadzorni organ u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom.'

Stupanje na snagu

Član 26

Ova uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u *Službenom glasniku Evropske unije*.
Poglavlje 5 primjenjuje se od 1. januara 2011. godine. Prvi referentni period počinje 1. januara 2012. godine.
Ova uredba je u cjelosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu, 29. jula 2010. godine

Za Komisiju
Predsjednik
José Manuel BARROSO

OSNOVNI INDIKATORI EFIKASNOSTI (KPI)

Odjeljak 1: Definisanje evropskih ciljeva efikasnosti

1. Indikatori za oblast sigurnosti

- a) Prvi evropski KPI za oblast sigurnosti je najniži nivo prvog KPI-a iz oblasti sigurnosti definisanog u Odjeljku 2, tačka 1(a) za pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi odnosno nacionalne nadzorne organe.
- b) Drugi evropski KPI za oblast sigurnosti je procenat primjene klasifikacije ozbiljnosti prilikom analize rizika kao što je definisano u Odjeljku 2, tačka 1(b), u državama gdje je ova uredba primjenljiva, čime se obezbjeđuje harmonizovan način izvještavanja o procjenama ozbiljnosti povreda minimalnog razdvajanja, neodobrenog izlaska na PSS i tehničkih događaja specifičnih za ATM.
- c) Treći evropski KPI za oblast sigurnosti je najniži nivo mjere kulture povjerenja i pravičnosti na kraju referentnog perioda kao što je definisano u Odjeljku 2, tačka 1(c).

Za prvi referentni period se ne definišu evropski ciljevi za gore pomenute KPI-eve. Tokom prvog referentnog perioda, Komisija koristi sakupljene podatke kako bi provjerila ove KPI i procijenila ih u cilju da osigura da su rizici po sigurnost adekvatno identifikovani, ublaženi i upravljani. Na osnovu toga, Komisija usvaja nove KPI-eve iz oblasti sigurnosti, po potrebi, revizijom ovog priloga.

2. Indikator za oblast zaštite životne sredine

1.1 Prvi referentni period:

Prvi evropski KPI za oblast zaštite životne sredine je prosječna efikasnost horizontalnog leta na ruti, definisana na sljedeći način:

- indikator prosječne efikasnosti horizontalnog leta na ruti je razlika između dužina rutnog dijela stvarne i optimalne trajektorije leta koja je, u prosjeku, dio velikog kruga,
- 'na ruti' je definisano kao preleteno rastojanje izvan kružnice poluprečnika 40 nautičkih milja od aerodroma,
- letovi koji se podrazumijevaju za potrebe ovog indikatora su:
 - a) svi komercijalni IFR letovi (pravila instrumentalnog letenja) unutar evropskog vazdušnog prostora,
 - b) ukoliko let počinje ili se završava izvan evropskog vazdušnog prostora, onda će se posmatrati samo dio kroz evropski vazdušni prostor,
- ne uzimaju se u obzir kružni letovi i letovi čija je dužina po velikom krugu kraća od 80 nautičkih milja između terminalnih oblasti.

Drugi evropski KPI za oblast zaštite životne sredine je efektivno korišćenje civilno-vojnih sadržaja u vazdušnom prostoru (npr. CDR rute). Tokom prvog referentnog perioda, ovaj indikator prati Komisija. Definisanje ciljeva počinje sa drugim referentnim periodom.

- 1.2 Za drugi referentni period, definiše se treći evropski KPI za oblast zaštite životne sredine sa ciljem da obradi određena pitanja iz domena usluga u vazdušnoj plovidbi na aerodromima u vezi sa zaštitom životne sredine.

3. Indikator za oblast kapaciteta

3.1 Prvi referentni period:

Evropski KPI za oblast kapaciteta su minuti ATFM kašnjenja na ruti po letu, definisan na sljedeći način:

- a) ATFM kašnjenje na ruti je kašnjenje sračunato od strane centralne jedinice za ATFM, kao što je definisano u Uredbi Komisije (EZ) br. 255/2010 od 25. marta 2010. godine kojom se propisuju zajednička pravila o upravljanju protokom vazdušnog saobraćaja⁸, i izraženo je kao razlika između zahtjevanog vremena polijetanja prema posljednjem poslatom planu leta i sračunatog vremena polijetanja i dodijeljenog vazdušnom prevozniku od strane centralne jedinice za ATFM,
- b) indikator obuhvata sve IFR letove unutar evropskog vazdušnog prostora i pokriva ATFM uzroke kašnjenja,
- c) indikator se računa za cijelu kalendarsku godinu.

U cilju razvoja drugog KPI za kapacitet, Komisija treba da sakuplja, objedinjuje i prati od početka prvog referentnog perioda:

- a) ukupno ATFM kašnjenje pripisano terminalnim i aerodromskim uslugama u vazdušnoj plovidbi;
- b) dodatno vrijeme provedeno u taksiranju sa parking pozicije do PSS-a;
- c) za aerodrome sa preko 100.000 komercijalnih operacija godišnje, dodatno vrijeme za ASMA (oblast prilaznog sekvencioniranja i mjerenja).

- 3.2 Za potrebe drugog referentnog perioda, definiše se drugi evropski KPI za kapacitet na osnovu praćenja aktivnosti opisanih u tački 3.1 kako bi se rješila posebna pitanja iz domena usluga u vazdušnoj plovidbi po pitanjima kapaciteta na aerodromima.

4. Indikator za oblast troškovne efikasnosti

4.1 Prvi referentni period:

Evropski KPI za oblast troškovne efikasnosti je prosječna evropska utvrđena jedinična naknada usluga u vazdušnoj plovidbi na ruti, definisana na sljedeći način:

- a) indikator je rezultat odnosa utvrđenih troškova i prognoziranog saobraćaja, izražen u servisnim jedinicama, očekivanim za posmatrani period na evropskom nivou, kao što je sadržano u pretpostavkama Komisije oko uspostavljanja evropskih ciljeva za primjenu člana 9 stav 4;
- b) indikator se izražava u eurima i realnim uslovima;
- c) indikator se određuje za svaku godinu referentnog perioda.

Za prvi referentni period, Komisija sakuplja troškove usluga u vazdušnoj plovidbi u terminalima i jedinične naknade, objedinjuje ih i prati u skladu sa Uredbom (EZ) br. 1794/2006.

- 4.2 Za potrebe drugog referentnog perioda, drugi evropski KPI za troškovnu efikasnost je evropski prosjek utvrđenih jediničnih naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi u terminalima.

Odjeljak 2: Definisanje ciljeva na nacionalnom ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora

1. Indikatori za oblast sigurnosti

- a) Prvi nacionalni/FAB KPI za oblast sigurnosti je efektivnost upravljanja sigurnošću izmjeren metodologijom zasnovanom na ATM Okviru za zrelost sigurnosnih pregleda (*ATM Safety Maturity Survey Framework*). Ovaj indikator će zajednički razviti Komisija, države članice, EASA i EUROCONTROL i donosi ga Komisija prije početka prvog referentnog perioda. Tokom prvog referentnog perioda, nacionalni nadzorni organi prate i objavljuju ove indikatore efikasnosti, dok države članice mogu da definišu odgovarajuće ciljeve.

⁸ SL L 80, 26.3.2010, str. 10

- b) Drugi nacionalni/FAB KPI za oblast sigurnosti je primjena klasifikacije ozbiljnosti prilikom analize rizika čime bi se obezbjedio harmonizovan način izvještavanja o procjenama ozbiljnosti povreda minimalnog razdvajanja, neodobrenog izlaska na PSS, tehničkih događaja specifičnih za ATM u svim centrima za kontrolu letenja i aerodromima sa više od 150.000 komercijalnih operacija godišnje, unutar predmeta primjene ove uredbe. Klasifikaciju ozbiljnosti zajedno razvijaju Komisija, države članice, EASA i EUROCONTROL i donosi je Komisija prije početka prvog referentnog perioda. Tokom prvog referentnog perioda, nacionalni nadzorni organi prate i objavljuju ove indikatore efikasnosti, dok države članice mogu da definišu odgovarajuće ciljeve.
 - c) Treći nacionalni/FAB KPI za oblast sigurnosti je izvještavanje o kulturi povjerenja i pravičnosti. Ovu mjeru zajedno razvijaju Komisija, države članice, EASA i EUROCONTROL i donosi je Komisija prije početka prvog referentnog perioda. Tokom prvog referentnog perioda, nacionalni nadzorni organi prate i objavljuju ove indikatore efikasnosti, dok države članice mogu da definišu odgovarajuće ciljeve.
- 2. Indikator za oblast zaštite životne sredine**
- 2.1 Za prvi referentni period se ne uspostavljaju obavezni KPI-evi na nacionalnom/FAB nivou.
Ne dovodeći u pitanje lokalne propise o zaštiti životne sredine, države članice saraduju sa Komisijom u cilju određivanja KPI za oblast zaštite životne okoline koja se odnosi na usluge u vazdušnoj plovidbi posebno vezanih za okruženje aerodroma i koji će se primjenjivati od drugog referentnog perioda.
 - 2.2 Za potrebe drugog referentnog perioda, nacionalni/FAB KPI za oblast zaštite životne se razvija kao dio nacionalnog/FAB procesa poboljšanja dizajniranja ruta prije kraja referentnog perioda, uključujući efektivno korišćenje civilno-vojnih sadržaja u vazdušnom prostoru (npr. CDR rute).
- 3. Indikator za oblast kapaciteta**
- 3.1 Za prvi referentni period:
Nacionalni/FAB KPI za oblast kapaciteta su minuti ATFM kašnjenja na ruti po letu. On je definisan na sljedeći način:
 - a) indikator je definisan u Odjeljku 1, tačka 3.1;
 - b) indikator se daje za svaku godinu referentnog perioda.
U cilju pripreme za razvoj drugog nacionalnog/FAB KPI-ja za oblast kapaciteta, države članice imaju obavezu da izvještavaju od početka prvog referentnog perioda o:
 - a) ukupnom ATFM kašnjenju pripisanom terminalnim i aerodromskim uslugama u vazdušnoj plovidbi;
 - b) dodatnom vremenu provedenom u taksiranju sa parking pozicije do PSS-a;
 - c) za aerodrome sa preko 100.000 komercijalnih operacija godišnje dodatno vrijeme za ASMA (oblast prilaznog sekvencioniranja i merenja).
 - 3.2 Za potrebe drugog referentnog perioda, drugi nacionalni/FAB KPI za oblast kapaciteta treba da se primjeni kako bi se ocijenili specifični terminalni i aerodromski problemi u vezi sa kapacitetom.
- 4. Indikator iz oblasti troškovne efikasnosti**
- 4.1 Tokom prvog referentnog perioda, nacionalni/FAB KPI za oblast troškovne efikasnosti je utvrđena nacionalna jedinična naknada ili jedinična naknada na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora za usluge u vazdušnoj plovidbi na ruti, definisana na sljedeći način:
 - a) indikator je rezultat odnosa utvrđenih troškova i prognoziranog saobraćaja, sadržanog u planu efikasnosti u skladu sa članom 10 stav 3 tačke (a) i (b);
 - b) indikator se izražava u nacionalnoj valuti i realnoj vrijednosti;
 - c) indikator se određuje za svaku godinu referentnog perioda.
Pored toga, države izvještavaju o njihovim troškovima usluga u vazdušnoj plovidbi u terminalima i jediničnim naknadama, u skladu sa Uredbom (EZ) br. 1794/2006, i obrazlažu Komisiji svako odstupanje od prognoza.
 - 4.2 Od drugog referentnog perioda, drugi nacionalni/FAB KPI treba da se primjeni a to je utvrđena nacionalna jedinična naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi u terminalima.

ANEKS II

OBRAZAC IZRADE PLANA EFIKASNOSTI

Nacionalni planovi ili planovi efikasnosti na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora treba da se organizuju prema sljedećoj strukturi:

- 1. UVOD
 - 1.1 Opis stanja (oblast primjene plana, obuhvaćeni subjekti, nacionalni ili plan na nivou FAB-a, itd).
 - 1.2 Opis makroekonomskog scenarija za referentni period sa opštim pretpostavkama (prognoze saobraćaja, trend jedinične naknade, itd).
 - 1.3 Opis ishoda konsultativnog procesa sa zainteresovanim stranama prilikom pripreme plana efikasnosti (glavna pitanja o kojima su učesnici procesa raspravljali i, ukoliko je moguće, dogovori o kompromisima).
- 2. CILJEVI EFIKASNOSTI NA NACIONALNOM I/ILI NIVOU FUNKCIONALNOG BLOKA VAZDUŠNOG PROSTORA
 - 2.1 Ciljevi efikasnosti za svaku osnovnu oblast efikasnosti, definisani u vezi sa svakim osnovnim indikatorima efikasnosti, za cjelokupni referentni period, sa godišnjim vrijednostima koje treba koristiti za praćenje i namjene podsticanja:
 - a) SIGURNOST
 - o Efektivnost upravljanja sigurnošću: nacionalni/FAB ciljevi definisani u skladu sa Prilogom 1, Odjeljak 2, tačka 1(a) za svaku godinu referentnog perioda (dobrovoljno tokom prvog referentnog perioda),
 - o Primjena klasifikacije ozbiljnosti prilikom analize rizika: nacionalni/FAB ciljevi definisani u skladu sa Prilogom 1, Odjeljak 2, tačka 1(b) za svaku godinu referentnog perioda (DA/NE vrijednosti),
 - o Kultura povjerenja i pravičnosti: nacionalni/FAB ciljevi definisani u skladu sa Prilogom 1, Odjeljak 2, tačka 1(c) za svaku godinu referentnog perioda (dobrovoljno tokom prvog referentnog perioda).
 - b) KAPACITET
 - o Minuti ATFM kašnjenja na ruti po letu;
 - c) ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE
 - o Opis poboljšanja procesa za dizajniranje ruta na nacionalnom/FAB nivou (dobrovoljno za prvi referentni period);
 - d) TROŠKOVNA EFIKASNOST
 - o Utvrđeni troškovi za rutne i terminalne usluge u vazdušnoj plovidbi određene u skladu sa odredbama iz člana 15 stav 2 tačke (a) i (b) Uredbe (EZ) br. 550/2004 i u primjeni odredaba Uredbe (EZ) br. 1794/2006 za svaku godinu referentnog perioda,
 - o Prognoze rutnih servisnih jedinica za svaku godinu referentnog perioda,

- Kao posljedica, utvrđene jedinične naknade za referentni period,
 - Opis i obrazloženje prinosa na kapital (ROE) pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi u odnosu na stvarno nastali rizik,
 - Opis potrebnih investicionih projekata za postizanje ciljeva efikasnosti sa opisom njihove relevantnosti u vezi sa evropskim ATM Master planom i njihovu usklađenost sa glavnim oblastima i pravcima napredovanja i promjena, kao što je navedeno u tom dokumentu.
- 2.2 Opis i pojašnjenje dosljednosti ciljeva efikasnosti sa evropskim ciljevima efikasnosti.
- 2.3 Opis i pojašnjenje iskustava prenijetih iz godina prije referentnog perioda.
- 2.4 Opis parametara koje je država članica iskoristila u definisanju dijeljenja rizika i podsticaja.
3. DOPRINOS SVIH ODGOVORNIH SUBJEKATA
- 3.1 Pojedinačni ciljevi efikasnosti za svaki odgovorni subjekt.
- 3.2 Opis podsticajnih mehanizama koji se primjenjuje na svaki subjekt u cilju podsticanja ispunjavanja ciljeva u toku referentnog perioda.
4. VOJNA DIMENZIJA PLANA EFIKASNOSTI
Opis civilno-vojne dimenzije plana, opisujući efikasnost primjene fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora (FUA) sa ciljem povećanja kapaciteta, uz dužno uvažavanje efektivnosti vojnih misija, i ukoliko se pokaže odgovarajućim, relevantni indikatori efikasnosti i ciljevi u skladu sa indikatorima i ciljevima plana efikasnosti.
5. ANALIZA OSJETLJIVOSTI I POREĐENJE SA PRETHODNIM PLANOVIMA EFIKASNOSTI
- 5.1 Osjetljivost prema spoljnim pretpostavkama.
- 5.2 Poređenje sa prethodnim planom efikasnosti (ne odnosi se na prvi referentni period).
6. IMPLEMENTACIJA PLANA EFIKASNOSTI
Opis mjera donijetih od nacionalnog nadzornog organa u cilju postizanja ciljeva efikasnosti, kao što su:
- mehanizmi nadzora kojim se osigurava da su ANS programi sigurnosti i planovi poslovanja implementirani,
 - mjere za praćenje i izvještavanje o implementaciji planova efikasnosti uključujući i način rješavanja situacije ukoliko se ciljevi ne ispune tokom referentnog perioda.

ANEKS III

PRINCIPI PROCJENJIVANJA DOSLJEDNOSTI CILJEVA EFIKASNOSTI IZMEĐU EVROPSKIH I NACIONALNIH CILJEVA ILI CILJEVA NA NIVOU FUNKCIONALNOM BLOKU VAZDUŠNOG PROSTORA

Komisija koristi sljedeće kriterijume procjenjivanja:

- 1. Opšti kriterijumi**
 - (a) Usaglašenost sa zahtjevima koji se odnose na pripremu i usvajanje plana efikasnosti, a posebno procjenjivanje navedenih obrazloženja u planu efikasnosti;
 - (b) Analiza činjenica, posebno uzimajući u obzir cjelokupnu situaciju svake pojedinačne države;
 - (c) Međusobni odnosi između svih ciljeva efikasnosti;
 - (d) Standardi efikasnosti sa početka referentnog perioda i rezultujući obim budućih poboljšanja.
- 2. Sigurnost**
 - (a) Efektivnost upravljanja sigurnošću: dodatna ograničenja za pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi i nacionalne nadzorne organe, korišćenih u planu efikasnosti i procjenjene od strane Komisije, moraju biti jednaka ili veća od rezultata odgovarajućeg evropskog indikatora na kraju referentnog perioda (dobrovoljno za prvi referentni period);
 - (b) Primjena klasifikacije ozbiljnosti prilikom analize rizika: dosljednost lokalnog osnovnog indikatora efikasnosti kao što je definisano u Prilogu 1, Odjeljak 2, tačka 1(b) sa evropskim indikatorom za svaku godinu referentnog perioda;
 - (c) Kultura povjerenja i pravičnosti: nivo nacionalnog cilja ili cilja efikasnosti na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora na kraju referentnog perioda, koristeći osnovni indikator efikasnosti definisanom u Prilogu 1, Odjeljak 2, tačka 1(c) (dobrovoljno za prvi referentni period).
- 3. Zaštita životne sredine**
Projektovanje ruta: ne primjenjuje se tokom prvog referentnog perioda. Tokom drugog referentnog perioda, procjena procesa projektovanja ruta koji je definisan planom efikasnosti;
- 4. Kapacitet**
Nivo kašnjenja: poređenje očekivanog nivoa ATFM kašnjenja na ruti, iskorišćenom u planovima efikasnosti, sa referentnom vrijednošću dobijenu kao rezultat procesa planiranja kapaciteta od strane EUROCONTROL-a;
- 5. Troškovna efikasnost**
 - (a) Trend jedinične naknade: procjenjivanje da li je predviđeno da se priložene utvrđene jedinične naknade dosljedno razvijaju sa evropskim ciljevima troškovne efikasnosti i da li na adekvatan način doprinose postizanju gore pomjenutih ciljeva tokom cijelog referentnog perioda kao i za svaku godinu pojedinačno;
 - (b) Nivo utvrđene jedinične naknade: upoređivanje priloženih lokalnih jediničnih naknada sa prosječnim jediničnim naknadama država članica ili funkcionalnim blokovima vazdušnog prostora koji imaju slično operativno i ekonomsko okruženje, definisano od strane Komisije;
 - (c) Prinos na kapital (ROE): prinos na kapital pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi u odnosu na stvarno nastali rizik;
 - (d) Procjene prognoza saobraćaja: upoređivanje nivoa prognoziranih lokalnih servisnih jedinica korišćenih u planu efikasnosti sa referentnom prognozom napravljenom od EUROCONTROL-ove službe za statistiku i prognoze (STATFOR);
 - (e) Ekonomske procjene: provjeriti da li se inflatorne pretpostavke, iskorišćene u planu efikasnosti, slažu sa referentnim prognozama Međunarodnog monetarnog fonda ili Eurostat-a.

SPISAK PODATAKA KOJI SE DOSTAVLJAJU U SMISLU OVE UREDBE

1. OD STRANE NACIONALNIH VLASTI:
 - 1.1 Specifikacija grupe podataka
 Za potrebu procjene efikasnosti, nacionalne vlasti moraju obezbijediti sljedeće podatke:
 - (a) informacije koje se zahtjevaju za ispunjenje osnovnog indikatora efikasnosti za oblast sigurnosti, kao što je navedeno u Prilogu 1, Odjeljak 2, tačka 1(a);
 - (b) Nacionalni program sigurnosti kao što se zahtijeva standardom 2.27.1 ICAO Aneksa 11, amandman 47-B od 20. jula 2009. godine;
 Pored toga, nacionalne vlasti moraju osigurati da sljedeći podaci budu dostupni za procjenu efikasnosti:
 - (c) korišćeni i sračunati podaci od strane centralne jedinice za ATFM, kao što je definisano Uredbom (EZ) br. 255/2010 po pitanjima upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja, kao što su planovi leta za opšti IFR vazdušni saobraćaj, stvarna ruta leta, podaci radarskog nadzora, kašnjenja na ruti i aerodromima, izuzeća od mjera protoka vazdušnog saobraćaja, poštovanje ATM slotova, frekvencija korišćenja uslovljenih (CDR) ruta;
 - (d) sigurnosni događaji vezani za ATM, kao što je definisano EUROCONTROL-ovim regulatornim sigurnosnim zahtjevom – ESARR 2, izdanje 3.0 – pod naslovom „Izveštavanje i procjenjivanje sigurnosnih događaja u ATM“;
 - (e) izvještaji nacionalnog nadzornog organa iz oblasti sigurnosti, navedeni u članovima 6, 7 i 14 Uredbe (EZ) br. 1315/2007⁹, kao i izvještaji nacionalnog nadzornog organa po pitanjima rješavanja utvrđenog smanjenja sigurnosti, kao predmet korektivnih akcionih planova;
 - (f) informacije o sigurnosnim preporukama i preduzetim korektivnim akcijama u skladu sa rezultatima analiza ili istraga nezgoda u vezi sa ATM, prema Direktivi Savjeta 94/56/EZ¹⁰ o istraživanju nesreća i Direktiva 2003/42/EZ o izvještavanju o događajima u civilnom vazduhoplovstvu;
 - (g) informacije o postojećim elementima kojima se promoviše primjena principa kulture povjerenja i pravičnosti;
 - (h) podaci za podršku zadataka koji se navode u članu 4 stav 1 tačke (m) i (n) Uredbe (EZ) br. 2150/2005 od 23. decembra 2005. godine kojom se propisuju zajednička pravila fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora (FUA)¹¹.
 - 1.2 Periodičnost i rokovi za dostavljanje podataka
 Podaci navedeni u 1.1(a), (b), (d), (e), (g) i (h) dostavljaju se na godišnjem nivou.
 Podaci navedeni u 1.1(c), i (f) dostavljaju se na mjesečnom nivou.
2. OD STRANE PRUŽALACA USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI
 Ovaj dio se odnosi na pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi koji pružaju usluge navedene u članu 1 stav 2. U pojedinačnom slučaju, nacionalne vlasti mogu da uključe pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi koji ne zadovoljavaju uslove iz člana 1 stav 2. O tome obavještavaju Komisiju.
 - 2.1 Specifikacija grupe podataka
 Za potrebu procjene efikasnosti, pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi dostavljaju sljedeće podatke:
 - (a) podaci navedeni u EUROCONTROL-ovoj specifikaciji pod nazivom „EUROCONTROL-ova specifikacija o objavljivanju ekonomskih podataka“, izdanje 2.6 od 31. decembra 2008. godine sa referencom Eurocontrol-SPEC-0117;
 - (b) godišnji izvještaji i dio poslovnog plana koji se odnosi na efikasnost, kao i Godišnji plan pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi u skladu sa Prilogom 1, Odjeljcima 2.2 i 9 iz Uredbe o zajedničkim zahtjevima;
 - (c) informacije koje se zahtjevaju za ispunjenje osnovnog indikatora efikasnosti za oblast sigurnosti prema Prilogu 1, Odjeljak 2, tačka 1(a);
 - (d) informacije o primjenjenim elementima kojima se promoviše primjena principa kulture povjerenja i pravičnosti.
 - 2.2 Periodičnost i rokovi za dostavljanje podataka
 Podaci za godinu (n) iz člana 2 tačka (a) dostavljaju se na godišnjem nivou, do 15. jula naredne godine (n+1), osim za podatke prognostičkog tipa koji se dostavljaju do 1. novembra naredne godine (n+1). Prva referentna godina (n) je 2010. godina.

 Podaci navedeni u članu 2 tačke (b) i (c) dostavljaju se jednom godišnje.
3. OD STRANE OPERATORA AERODROMA
 Ovaj dio se odnosi na operatore aerodroma koji pružaju usluge na aerodromima Zajednice sa više od 150.000 komercijalnih operacija vazdušnog saobraćaja godišnje i na svim koordinisanim i opremljenim aerodromima sa više od 50.000 komercijalnih operacija vazdušnog saobraćaja godišnje. U pojedinačnim slučajevima, države članice mogu da uključe aerodrome i ispod ovog nivoa. O tome obavještavaju Komisiju.
 - 3.1 Definicije
 Sljedeće definicije se primjenjuju za namjenu ovog Priloga:
 - (a) IDENTIFIKACIJA AERODROMA je oznaka aerodroma u skladu sa ICAO četvoroslovnim kodom, definisanim prema ICAO dokumentu 7910 (120. izdanje – jun 2006);
 - (b) PARAMETRI KOORDINACIJE označavaju parametre koordinacije definisane prema Uredbi (EZ) br. 95/93;
 - (c) DEKLARISANI KAPACITET AERODROMA označava parametre koordinacije koji se objavljuju u obliku koji definiše maksimalni broj slotova u jedinici vremena (tzv. blok-period) koje koordinator može da dodijeli. Dužina trajanja blok-perioda može da varira; pored toga, nekoliko blok-perioda sa različitim trajanjima mogu da se preklape sa ciljem kontrole koncentracije letova tokom određenog perioda vremena. Korišćenje vrijednosti deklarisanog kapaciteta tokom cijele sezone znači definisanje sezonskog kapaciteta aerodromske infrastrukture u ranim fazama planiranja;
 - (d) REGISTRACIJA VAZDUHOPLOVA označava alfa-numeričku oznaku koja odgovara stvarnoj registarskoj oznaci vazduhoplova;
 - (e) TIP VAZDUHOPLOVA označava oznaku tipa vazduhoplova (ne više od 4 karaktera) kao što je navedeno u ICAO uputstvima;

⁹ SL L 291, 9.11.2007, str. 16

¹⁰ SL L 319, 12.12.2004, str. 14

¹¹ SL L 342, 24.12.2005, str. 20

- (f) IDENTIFIKACIJA LETA označava grupu alfa-numeričkih karaktera koji se koriste za identifikaciju leta;
 - (g) KODIRANI AERODROM POLETANJA i KODIRANI AERODROM SLIJETANJA označavaju kodirane oznake aerodroma koristeći ICAO četvoroslovni ili IATA troslovni aerodromski kôd ključ.
 - (h) VREMENSKE ODREDNICE označavaju sljedeće podatke, zaokružene na najbliži minut:
 - o Planirano vrijeme polaska (tzv. *off-block* vrijeme),
 - o Stvarno vrijeme polaska,
 - o Stvarno vrijeme polijetanja,
 - o Stvarno vrijeme slijetanja,
 - o Planirano vrijeme dolaska (tzv. *in-block* vrijeme),
 - o Stvarno vrijeme dolaska.
 - (i) PLANIRANO VRIJEME POLASKA (tzv. *off-block* vrijeme) označava datum i vrijeme kada je let planiran da pođe sa parking pozicije u vezi sa letom;
 - (j) STVARNO VRIJEME POLASKA označava stvarni datum i vrijeme kada je vazduhoplov oslobodio parking poziciju (bilo da je izguran ili uz pomoć sopstvene snage);
 - (k) STVARNO VRIJEME POLIJETANJA označava stvarni datum i vrijeme kada je vazduhoplov poletio sa poletno-slijetne staze (točkovi odlijepljeni od PSS);
 - (l) STVARNO VRIJEME SLIJETANJA označava stvarni datum i vrijeme kada je vazduhoplov sletio (tzv. *touch down*);
 - (m) PLANIRANO VRIJEME DOLASKA (tzv. *in-block* vrijeme) označava datum i vrijeme kada je planirano da vazduhoplov dođe na parking poziciju;
 - (n) STVARNO VRIJEME DOLASKA je stvarni datum i vrijeme kada su aktivirane parkirne kočnice na parking poziciji;
 - (o) PRAVILA LETENJA označavaju pravila koja se koriste za izvođenje leta. „IFR“ za vazduhoplove koji lete u skladu sa pravilima instrumentalnog letenja, kao što je to definisano u Aneksu 2 Čikaške konvencije, ili „VFR“ za vazduhoplove koji lete u skladu sa pravilima vizuelnog letenja, kako je to definisano u istom Aneksu. „Operativni vazdušni saobraćaj (OAT)“ za državne vazduhoplove kada se ne pridržavaju pravila definisanih u Aneksu 2 Čikaške konvencije;
 - (p) TIP LETA znači „IFR“ za vazduhoplove koji lete u skladu sa pravilima instrumentalnog letenja, kao što je to definisano u Aneksu 2 Čikaške konvencije (10. izdanje, jul 2005), ili „VFR“ za vazduhoplove koji lete u skladu sa pravilima vizuelnog letenja, kako je to definisano u istom Aneksu;
 - (q) AERODROMSKI DOLAZNI SLOT i AERODROMSKI ODLAZNI SLOT označava aerodromski slot dodijeljen bilo dolaznom ili odlaznom letu, kao što je definisano Uredbom (EEZ) br. 95/93;
 - (r) OZNAKA STAZE ZA DOLAZAK i OZNAKA STAZE ZA ODLAZAK je ICAO oznaka poletno-slijetne staze koja se koristi za slijetanje ili poletanje (na primjer: 10L);
 - (s) DOLAZNA PARKING POZICIJA je oznaka prve parking pozicije na kojoj se vazduhoplov parkira po dolasku;
 - (t) ODLAZNA PARKING POZICIJA je oznaka posljednje parking pozicije na kojoj je vazduhoplov bio parkiran prije odlaska sa aerodroma;
 - (u) UZROCI KAŠNJENJA označavaju standardne IATA uzroke kašnjenja definisane u Prilogu 2 Zbirke – Godišnja kašnjenja za 2008. godinu u vazdušnom transportu u Evropi (ECODA)¹², sa trajanjima kašnjenja. Kada se više uzroka kašnjenja mogu pripisati jednom letu, potrebno je obezbijediti spisak svih uzroka kašnjenja. Kada se više uzroka kašnjenja mogu pripisati jednom letu, potrebno je obezbijediti spisak svih uzroka kašnjenja. Kada se više uzroka kašnjenja mogu pripisati jednom letu, potrebno je obezbijediti spisak svih uzroka kašnjenja.
 - (v) INFORMACIJE O ODLEĐIVANJU ILI ZAŠTITI OD ZALEĐIVANJA su naznake ukoliko su se izvršili postupci odleđivanja ili zaštite od zaleđivanja, i ako jeste – navesti njegovu lokaciju (prije napuštanja odlazne parking pozicije ili na udaljenoj poziciji nakon napuštanja parking pozicije, tj. nakon planiranog vremena polaska)
 - (w) OPERATIVNO PONIŠTEN LET označava planirani dolazni ili odlazni let na koji se primjenjuju sljedeći uslovi:
 - o let je dobio aerodromski slot, i
 - o vazdušni prevoznik je potvrdio let dan prije njegove realizacije i/ili se let nalazio na dnevnom spisku rasporeda letenja izrađenom od strane aerodromskog operatora dan prije dana operacije, ali
 - o stvarno polijetanje ili slijetanje se nikada nije dogodilo.
- 3.2 Specifikacija grupe podataka
- 3.2.1 Operatori koordinisanih i opremljenih aerodroma dostavljaju sljedeće podatke:
- o Identifikaciju aerodroma,
 - o Deklarisani kapacitet aerodroma,
 - o Svi parametri koordinacije u vezi sa uslugama u vazdušnoj plovitbi,
 - o Planirani nivo kvaliteta usluge (kašnjenja, preciznost, itd) povezani sa deklarisanim kapacitetom aerodroma, gdje je ustanovljen,
 - o Detaljan opis indikatora koji su iskorišćeni za uspostavljanje planiranog nivoa kvaliteta usluge, gdje je ustanovljen.
- 3.2.2 Za potrebe procjene efikasnosti, operatori aerodroma dostavljaju sljedeće operativne podatke za svaki dolazni i odlazni let:
- o Registracija vazduhoplova,
 - o Tip vazduhoplova,
 - o Identifikacija leta,
 - o Kodirani aerodrom poletanja i kodirani aerodrom slijetanja,
 - o Vremenske odrednice,
 - o Pravila letenja i tip leta,
 - o Aerodromski dolazni slot i aerodromski odlazni slot, gdje postoje,
 - o Oznaka poletno-slijetne staze za dolazak i odlazak,
 - o Dolazna i odlazna parking pozicija,
 - o Uzroci kašnjenja, gdje je to moguće (samo za odlazeće letove),
 - o Informacije o odleđivanju i zaštite od zaleđivanja, gdje je primjenljivo.
- 3.2.3 Za potrebe procjene efikasnosti, operatori aerodroma dostavljaju sljedeće operativne podatke za sve operativno poništene letove:
- o Identifikacija leta,
 - o Tip vazduhoplova,
 - o Planirani aerodrom poletanja i slijetanja,

¹² https://extranet.eurocontrol.int/http://prisme-web.hq.corp.eurocontrol.int/ecoda/coda/public/standard_page/codarep/2008/2008DIGEST.pdf

- Aerodromski dolazni i odlazni slot gdje je to moguće,
 - Razlog poništenja leta.
- 3.2.4 Za potrebe procjene efikasnosti, operatori aerodroma mogu da dostave i sljedeće podatke:
- Dobrovoljni izvještaji o smanjenju ili prekidu pružanja ANS usluga na aerodromima,
 - Dobrovoljni izvještaji u vezi sa sigurnosnim događajima iz oblasti ANS,
 - Dobrovoljni izvještaje u vezi sa nedostatkom kapaciteta u terminalnim oblastima,
 - Dobrovoljne izvještaje o konsultativnim sastancima sa ANSP i državama.
- 3.3 Periodičnost i rokovi za dostavljanje podataka
Podaci navedeni u 3.2.1 dostavljaju se dva puta godišnje, u skladu sa vremenskim rokovima definisanim u članu 6 Uredbe (EEZ) br. 95/93.

Prilikom dostavljanja podataka, navedenih u 3.2.2 i 3.2.3, iste dostavljati na mjesečnom nivou, u okviru perioda od mjesec dana nakon kraja mjeseca u kome je let obavljen.

Izvještaji navedeni u 3.2.4 se mogu dostavljati bilo kad.

4. OD STRANE AERODROMSKIH KOORDINATORA

4.1 Specifikacija grupe podataka

Za potrebe procjenjivanja efikasnosti, aerodromski koordinatori dostavljaju:

- podatke definisane u članu 4 stav 8 Uredbe (EEZ) br. 95/93.

4.2 Periodičnost i rokovi za dostavljanje podataka

Podaci moraju biti dostupni dva puta godišnje, u skladu sa vremenskim rokovima definisanim u članu 6 Uredbe (EEZ) br. 95/93.

5. OD STRANE VAZDUŠNIH PREVOZNIKA

Ovaj dio odnosi se na vazdušne prevoznike koji obavljaju operacije unutar evropskog vazdušnog prostora sa više od 35.000 letova godišnje, sračunato kao prosječna vrijednost za protekle tri godine.

5.1 Definicije

5.1.1 Definicije navedene u Prilogu 4, tačka 3.1 primjenjuju se i u ovom Prilogu, a pored toga:

- (a) **POTROŠENO GORIVO** označava stvarnu količinu goriva koje je potrošeno za cio let (*od vrata do vrata*);
- (b) **STVARNA TEŽINA VAZDUHOPLOVA NA POZICIJI** označava stvarnu težinu vazduhoplova prije startovanja motora, izraženu u metričkim tonama.

5.2 Specifikacija grupe podataka

5.2.1 Za potrebe procjenjivanja efikasnosti, vazdušni prevoznici dostavljaju sljedeće podatke za svaki let koji izvrše u okviru geografske oblasti primjene ove uredbe:

- Registracija vazduhoplova,
- Identifikacija leta,
- Pravila letenja i tip leta,
- Kodirani aerodrom poletanja i kodirani aerodrom slijetanja,
- Oznaka staze za dolazak i odlazak, gdje je primjenljivo,
- Dolazna i odlazna parking pozicija, gdje je primjenljivo,
- Vremenske odrednice, planirane i stvarne,
- Uzroci kašnjenja,
- Informacije o odleđivanju i zaštite od zaleđivanja, gdje je primjenljivo.

5.2.2 Za potrebe procjenjivanja efikasnosti, vazdušni prevoznici dostavljaju podatke definisane u Prilogu 4 tačka 3.2.3 za sve operativno poništene letove u okviru geografske oblasti primjene ove uredbe.

5.2.3 Pored podataka koji se dostavljaju u skladu sa zahtjevima iz Priloga 4, Dio B Direktive 2003/87/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. oktobra 2003. godine kojom se propisuje program trgovanja kvotama za emisiju gasova unutar Zajednice i kojom se mijenja i dopunjuje Direktiva Savjeta 96/61/EZ¹³, vazdušni prevoznici mogu da dostavljaju Komisiji i sljedeće podatke za svaki let koji izvrše u okviru geografske oblasti primjene ove uredbe:

- Potrošeno gorivo,
- Stvarna težina vazduhoplova na poziciji.

5.2.4 Za potrebe procjene efikasnosti, vazdušni prevoznici mogu da dostavljaju i sljedeće podatke:

- Dobrovoljno izvještavanje u vezi sa pristupom vazdušnom prostoru,
- Dobrovoljni izvještaji o smanjenju ili prekidu pružanja ANS usluga na aerodromima,
- Dobrovoljni izvještaji u vezi sa sigurnosnim događajima iz oblasti ANS,
- Dobrovoljni izvještaje u vezi sa nedostatkom kapaciteta na ruti, operativna promjena nivoa leta (*level capping*) i operativno rerutiranje leta,
- Dobrovoljne izvještaje o konsultativnim sastancima sa ANSP i državama.

5.3 Periodičnost i rokovi za dostavljanje podataka

Podaci navedeni u Prilogu 5, tačke 5.2.1, 5.2.2 i 5.2.3 dostavljaju se na mjesečnom nivou.

Izvještaji navedeni u 5.2.4 mogu se dostavljati bilo kad.

¹³ SL L 275, 25.10.2003, str. 32

**UREDBA KOMISIJE (EU) br. 1035/2011
od 17. oktobra 2011. godine**

koja propisuje zajedničke zahtjeve za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi i mijenja i dopunjuje Uredbe (EZ) br. 482/2008 i br. 691/2010

Predmet i oblast primjene

Član 1

Ova Uredba utvrđuje zajedničke zahtjeve za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi. Međutim, ukoliko Aneksom I ili II nije suprotno regulisano, ti se zajednički zahtjevi ne primjenjuju na:

- (a) aktivnosti pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi koje nisu pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi;
- (b) resurse koji su dodijeljeni aktivnostima koje ne spadaju u pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi.

Definicije

Član 2

Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se definicije iz člana 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004 i člana 3 Uredbe (EZ) br. 216/2008. Međutim, definicija za 'certifikat' iz člana 2(15) Uredbe (EZ) br. 549/2004 nije primjenljiva.

Sljedeće definicije se takođe primjenjuju:

- (1) "radni let" označava operaciju vazduhoplova kad se vazduhoplov koristi za specijalne usluge, kao što su poljoprivreda, građevinarstvo, fotografisanje, razgledanje, posmatranje i patroliranje, traganje i spašavanje ili reklamiranje iz vazduha;
- (2) "komercijalni vazdušni prevoz" označava bilo koju operaciju vazduhoplova radi prevoza putnika, tereta ili pošte uz plaćanje naknade ili iznajmljivanje;
- (3) "funkcionalni sistem" označava kombinaciju sistema, procedura i ljudskih resursa, organizovanih radi obavljanja neke funkcije u sklopu upravljanja vazdušnim saobraćajem (ATM);
- (4) "opšte vazduhoplovstvo" označava bilo koju operaciju vazduhoplova koja nije radni let ili komercijalni vazdušni prevoz;
- (5) "nacionalni nadzorni organ" označava tijelo ili tijela imenovana ili osnovana od strane država članica kao njihovi nacionalni nadzorni organi prema članu 4(1) Uredbe (EZ) br. 549/2004;
- (6) "opasnost" označava bilo koje stanje, događaj ili okolnost koje bi mogle izazvati nesreću;
- (7) "organizacija" označava subjekat koji pruža usluge u vazdušnoj plovidbi;
- (8) "operativna organizacija" označava organizaciju odgovornu za pružanje inženjerskih i tehničkih usluga koje služe kao podrška uslugama u vazdušnom saobraćaju, komunikaciji, navigaciji ili nadzoru;
- (9) "rizik" označava kombinaciju celokupne vjerovatnoće, ili učestalosti događanja, štetne posljedice izazvane nekom opasnošću i ozbiljnosti te posljedice;
- (10) "obezbeđenje sigurnosti" označava sve planirane i sistemske mjere, neophodne da bi se obezbijedilo odgovarajuće povjerenje u to da proizvod, usluga, organizacija ili funkcionalni sistem postiču prihvatljivu ili tolerisanu sigurnost;
- (11) "sigurnosni cilj" označava kvalitativni ili kvantitativni iskaz koji definiše maksimalnu učestalost ili vjerovatnoću sa kojom se može očekivati pojava opasnosti;
- (12) "sigurnosni zahtjev" označava sredstvo za ublažavanje rizika, definisano strategijom ublažavanja rizika, kojim se postiže određeni sigurnosni cilj, uključujući organizacione, operativne, proceduralne i funkcionalne zahtjeve, zahtjeve iz oblasti efikasnosti i interoperabilnosti ili karakteristike životne sredine;
- (13) "usluge" označava ili pojedinačnu uslugu u vazdušnoj plovidbi ili skup usluga u vazdušnoj plovidbi;
- (14) "pan-evropska usluga u vazdušnoj plovidbi" označava uslugu u vazdušnoj plovidbi koja je namenjena i uspostavljena za korisnike u većini ili svim državama članicama i koja se, takođe, može pružati izvan vazdušnog prostora teritorije na kojoj se primjenjuje Ugovor;
- (15) "pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi" označava bilo kog javnog ili privatnog subjekta koji pruža usluge u vazdušnoj plovidbi za opšti vazdušni saobraćaj, uključujući i organizaciju koja je podnijela zahtjev za izdavanjem sertifikata radi pružanja takvih usluga.

Nadležna vlast za sertifikovanje

Član 3

1. Za potrebe ove Uredbe, nadležna vlast za sertifikovanje pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi je:

- (a) za organizacije čije se primarno mjesto poslovanja i, ukoliko postoje, registrovana sjedišta, nalaze u državi članici, nacionalni nadzorni organ nominovan ili osnovan od strane države članice
- (b) za organizacije koje pružaju usluge u vazdušnoj plovidbi u vazdušnom prostoru teritorije na kojoj se primjenjuje Ugovor i čije se primarno mjesto poslovanja i, ukoliko postoje, registrovana sjedišta, nalaze izvan teritorije koja je predmet odredbi Ugovora, Agencija
- (c) za organizacije koje pružaju pan-evropske usluge u vazdušnoj plovidbi u vazdušnom prostoru teritorije na kojoj se primjenjuje Ugovor, Agencija

2. Nadležna vlast za sigurnosni nadzor je vlast određena u skladu sa članom 3 Uredbe Komisije (EU) br. 1034/2011¹⁴.

Izdavanje sertifikata

Član 4

1. Da bi dobili certifikat koji je neophodan za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi, a ne dovodeći u pitanje član 7(5) Uredbe (EZ) 550/2004, organizacije moraju biti usaglašene sa:

- (a) opštim zahtjevima za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi definisanim u Aneksu I
 - (b) dodatnim posebnim zahtjevima definisanim u Aneksima II do V, u skladu sa vrstom usluga koje pružaju
2. Nadležna vlast mora provjeriti usaglašenost organizacije sa zajedničkim zahtjevima prije nego joj izda certifikat.
3. Organizacija mora biti usaglašena sa zajedničkim zahtjevima najkasnije u trenutku kad joj se izdaje certifikat u skladu sa:
- (a) članom 7 Uredbe (EZ) br. 550/2004;
 - (b) članom 8b(2) i članom 22a(b) i (c) Uredbe (EZ) br. 216/2008

¹⁴ Pogledaj str. 15 u SL L 271, 18.10.2011.

Odstupanja

Član 5

1. Odstupajući od člana 4(1), određeni pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi mogu odlučiti da se ne koriste mogućnošću pružanja prekograničnih usluga i mogu se odreći prava na opšte priznavanje unutar Jedinstvenog evropskog neba.

Oni mogu, u takvim okolnostima, podnijeti zahtjev za izdavanje certifikata koji je ograničen na vazdušni prostor u nadležnosti države članice, kako je regulisano članom 7(2) Uredbe (EZ) br. 550/2004.

2. Da bi podnio zahtjev iz paragrafa 1, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju pruža usluge ili planira da ih pruža samo u odnosu na jednu ili više od sljedećih kategorija:

(a) radni letovi;

(b) opšte vazduhoplovstvo;

(c) komercijalni vazdušni prevoz ograničen na vazduhoplove čija je najveća dopuštena masa pri poletanju manja od 10 tona ili koji imaju manje od 20 putničkih sjedišta;

(d) komercijalni vazdušni prevoz sa manje od 10.000 operacija godišnje, bez obzira na najveću dopuštenu masu pri polijetanju i broj putničkih sjedišta; 'operacije' se računaju kao prosječna vrijednost sume polijetanja i slijetanja za period od tri godine.

U cilju podnošenja takvog zahtjeva, pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi koji nije pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju, treba da ima godišnji prihod od 1 000 000 eura ili manje po osnovu usluga koje pruža ili planira da pruža. Kada, zbog objektivnih praktičnih razloga, pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi nije u stanju da pruži dokaze da ispunjava te kvalifikacione kriterijume, nadležna vlast može prihvatiti analogne brojčane vrijednosti ili prognoze u odnosu na gornje granice definisane u prvom i drugom pod-paragrafu.

Prilikom podnošenja takvog zahtjeva, pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi istovremeno podnosi nadležnoj vlasti relevantne dokaze o ispunjavanju kvalifikacijskih kriterijuma.

3. Nadležna vlast može odobriti specijalna odstupanja podnosiocima zahtjeva koji ispunjavaju kvalifikacione kriterijume iz paragrafa 1, proporcionalno njihovom udjelu u upravljanju vazdušnim saobraćajem (ATM) u vazdušnom prostoru koji je u nadležnosti dotične države članice.

Ta odstupanja mogu se odnositi samo na zahtjeve definisane u Aneksu I.

Međutim, ne mogu biti odobrena odstupanja od sljedećih zahtjeva:

(a) tehnička i operativna stručnost i sposobnost (tačka 1);

(b) upravljanje sigurnošću (tačka 3.1);

(c) ljudski resursi (tačka 5);

(d) otvoreno i transparentno pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi (tačka 8.1).

4. Pored odstupanja navedenih u paragrafu 3, nadležna vlast može odobriti odstupanja podnosiocima zahtjeva koji pružaju usluge aerodromskih letnih informacija radeći redovno na ne više od jedne radne pozicije na bilo kom aerodromu. To će učiniti proporcionalno udjelu podnosilaca zahtjeva u upravljanju vazdušnim saobraćajem (ATM) u vazdušnom prostoru koji je u nadležnosti dotične države članice.

Ta se odstupanja mogu odnositi samo na sljedeće zahtjeve iz tačke 3 Aneksa II:

(a) odgovornost za upravljanje sigurnošću i spoljne usluge i snabdijevanje (tačka 3.1.2 (b) i (e));

(b) sigurnosni pregledi (tačka 3.1.3 (a));

(c) sigurnosni zahtjevi vezani za procjenu i ublažavanje rizika u odnosu na promjene (tačka 3.2).

5. Ne odobravaju se odstupanja od zahtjeva u Aneksima III, IV ili V.

6. U skladu s Aneksom II Uredbe (EZ) br. 550/2004, nadležna vlast mora:

(a) navesti prirodu i obim odstupanja u uslovima pod kojima izdaje certifikat, navodeći pravni osnov za takvo odstupanje;

(b) vremenski ograničiti period važnosti certifikata, kada to smatra neophodnim za potrebe nadzora;

(c) pratiti da li pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi nastavlja da se kvalifikuje za odstupanje.

Dokazivanje usaglašenosti

Član 6

1. Organizacije moraju obezbediti sve relevantne dokaze kojima dokazuju usaglašenost sa primjenljivim zajedničkim zahtjevima, na zahtjev nadležne vlasti. Organizacije mogu u potpunosti koristiti postojeće podatke.

2. Certifikovana organizacija dužna je da obavijesti nadležnu vlast o planiranim promjenama

u svom pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi, koje mogu uticati na njenu usaglašenost sa primjenljivim zajedničkim zahtjevima ili, kada je to primjenljivo, sa uslovima pod kojima je izdat certifikat.

3. Kada certifikovana organizacija više nije usaglašena sa primjenljivim zajedničkim zahtjevima ili, kada je to primjenljivo, uslovima pod kojima je izdat certifikat, nadležna vlast, u roku od mjesec dana od datuma otkrivanja neusaglašenosti, zahtjeva od organizacije da preduzme korektivne mjere.

O toj odluci odmah se obavještava dotična organizacija.

Nadležna vlast provjerava da li je korektivna akcija implementirana prije nego što dotičnu organizaciju obavijesti o njenom prihvatanju.

Kada nadležna vlast smatra da korektivna akcija nije propisno implementirana u vremenskom roku dogovorenom sa organizacijom, preduzima odgovarajuće prisilne mjere propisane članom 7(7) Uredbe (EZ) br. 550/2004 i članom 10, članom 22a(d), članom 25 i članom 68 Uredbe (EZ) br. 216/2008, vodeći računa o potrebi da se osigura kontinuitet usluga u vazdušnoj plovidbi.

Omogućavanje praćenja usaglašenosti

Član 7

Organizacije su dužne da omoguće obavljanje provjera i pregleda nadležnoj vlasti ili kompetentnom tijelu koje nastupa u njeno ime, uključujući posjete na licu mjesta i posjete bez prethodne najave.

Ovlašćene osobe moraju biti opunomoćene za obavljanje sljedećih radnji:

(a) pregledanje relevantnih dokumenata, podataka, procedura i svih drugih materijala koji su

relevantni za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi;

(b) uzimanje kopija ili izvoda iz takvih dokumenata, podataka, procedura i drugih materijala;

(c) traženje usmenih objašnjenja na licu mjesta;

(d) ulaženje u relevantne službene prostorije, na posjed i u prevozna sredstva.

Takve provjere i pregledi, kada ih obavlja nadležna vlast ili kompetentno tijelo koje nastupa u njeno ime, obavljaju se u skladu sa zakonskim odredbama države članice u kojoj se sprovede.

Kontinuirana usaglašenost

Član 8

Nadležna vlast, na osnovu dokaza koji su joj na raspolaganju, jednom godišnje provjerava kontinuiranu usaglašenost organizacija koje je certifikovala.

U tu svrhu, nadležna vlast donosi i jednom godišnje ažurira orijentacioni program provjera, kojim su obuhvaćeni svi pružaoci usluga koje je certifikovala i koji je zasnovan na procjeni rizika povezanih sa različitim poslovima od kojih se sastoji pružena usluga u vazdušnoj plovidbi. Prije donošenja tog programa, ona mora da se konsultuje sa organizacijom, kao i sa, ukoliko je to prigodno, drugim nadležnim vlastima, kojih se taj program tiče.

U programu se navode predviđeni vremenski periodi za provjere na različitim lokacijama.

Sigurnosno regulisanje za inženjersko i tehničko osoblje

Član 9

U odnosu na pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju, komunikacije, navigacije ili nadzora, nadležna vlast ili bilo koja druga vlast imenovana od strane države članice za obavljanje ovih zadataka, mora:

(a) donijeti odgovarajuća sigurnosna pravila za inženjersko i tehničko osoblje koje obavlja zadatke koji mogu imati uticaja na sigurnost;

(b) osigurati adekvatan i primjeren sigurnosni nadzor inženjerskog i tehničkog osoblja koje određuje Države članice, koji raspoređuje na operativne zadatke koji mogu imati uticaja na sigurnost;

(c) na objektivnim osnovama i nakon propisno sprovedenog ispitivanja, preduzeti odgovarajuće mjere u odnosu na operativnu organizaciju i/ili njeno tehničko ili inženjersko osoblje koje nije usaglašeno sa zahtjevima tačke 3.3 Aneksa II;

(d) provjeriti da postoje odgovarajuće metode kojima se osigurava da su treća lica, raspoređena na operativne zadatke koji mogu imati uticaja na sigurnost, usaglašena sa zahtjevima tačke 3.3 Aneksa II.

Postupak stručne procjene

Član 10

1. Komisija, u saradnji sa državama članicama i Agencijom, može organizovati stručne procjene nacionalnih nadzornih organa u skladu sa paragrafima 2 do 6.

2. Stručnu procjenu obavlja tim nacionalnih stručnjaka i, gde je pogodno, posmatrača iz Agencije.

Tim se sastoji od stručnjaka koji dolaze iz najmanje tri različite države članice i Agencije.

Stručnjaci ne mogu da učestvuju u stručnim procjenama u državi članici u kojoj su zaposleni.

Komisija mora ustanoviti i održavati listu nacionalnih stručnjaka koje određuje Države članice, koji svojim kvalifikacijama pokrivaju sve aspekte zajedničkih zahtjeva kako je to navedeno u članu 6 Uredbe (EZ) br. 550/2004.

3. Ne manje od tri mjeseca prije stručne procjene, Komisija obavještava dotičnu državu članicu i nacionalni nadzorni organ o datumu za koji je planirana stručna procjena i o identitetu stručnjaka koji će učestvovati u toj procjeni.

Država članica čiji je nacionalni nadzorni organ predmet stručne procjene odobrava tim stručnjaka prije nego što on može obavljati procjenu.

4. Unutar perioda od tri mjeseca od datuma procjene, tim stručnjaka konsenzusom sastavlja izvještaj, koji može sadržati preporuke.

Komisija saziva sastanak sa Agencijom, stručnjacima i nacionalnim nadzornim organom radi diskutovanja izvještaja.

5. Komisija šalje izvještaj državi članici na koju se isti odnosi.

Država članica može, u roku od tri mjeseca od datuma primanja izvještaja, dostaviti svoja zapažanja.

Ta zapažanja moraju sadržati, gdje je relevantno, mjere koje je država članica preduzela ili namjerava da preduzme kako bi odgovorila na procjenu u datom vremenskom roku.

Ukoliko sa dotičnom državom članicom nije drugačije dogovoreno, izvještaj o procjeni i prateća dokumenta, se ne objavljuju.

6. Komisija je dužna da, jednom godišnje, obavještava države članice, kroz Komitet Jedinog evropskog neba, o glavnim nalazima ovih procjena.

Prelazne odredbe

Član 11

1. Za pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi koji imaju certifikat izdat u saglasnosti sa Uredbom (EZ) br. 2096/2005 na datum stupanja na snagu ove Uredbe, smatra se da imaju certifikat izdat u skladu sa ovom Uredbom.

2. Podnosioci zahtjeva za izdavanjem certifikata pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, koji su svoj zahtjev za izdavanjem certifikata podnijeli prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe i kojima nije već izdat certifikat do tog datuma, moraju pokazati usaglašenost sa odredbama ove Uredbe prije nego što im se izda certifikat.

3. Kada su organizacije, za koje će nadležna vlast biti Agencija u skladu sa članom 3, podnijele zahtjev za izdavanjem certifikata nacionalnom nadzornom organu države članice prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe, nacionalni nadzorni organ će završiti proces certifikacije u saradnji sa Agencijom i prosljediti predmet Agenciji po izdavanju certifikata.

Poništavanje

Član 12

Uredba (EZ) br. 2096/2005 je poništena.

Izmjene i dopune Uredbe (EZ) br. 482/2008

Član 13

Uredba (EZ) br. 482/2008 je izmijenjena i dopunjena sljedećim:

(1) u članu 4(5) pozivanje na „Uredbu (EZ) br. 2096/2005“ mijenja se sa pozivanjem na „Uredbu Komisije (EU) br. 1035/2011“. (*)

(*) SL L 271, 18.10.2011., str. 23;

(2) član 6 se briše

(3) u Aneksu I, pod tačkom 1 i 2, pozivanje na „Uredbu (EZ) br. 2096/2005“ mijenja se sa pozivanjem na „Uredbu (EU) br. 1035/2011“.

Izmjene i dopune Uredbe (EU) br. 691/2010

Član 14

U Uredbi (EU) br. 691/2010, član 25 se briše.

Stupanje na snagu

Član 15

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana njenog objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.
Ova Uredba je u potpunosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu, 17. oktobra 2011. godine

Za Komisiju
Predsjednik
José Manuel Barroso

ANEKS I

Opšti zahtjevi za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi

1. TEHNIČKA I OPERATIVNA STRUČNOST I SPOSOBNOST

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju biti u stanju pružati svoje usluge na siguran, efikasan, kontinuiran i održiv način, u skladu sa bilo kojim razumnim obimom opšte potražnje za takvim uslugama u datom vazdušnom prostoru. U tu svrhu oni moraju održavati adekvatnim tehnički i operativni kapacitet i stručnost.

2. ORGANIZACIONA STRUKTURA I UPRAVLJANJE

2.1. Organizaciona struktura

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju urediti svoju organizaciju i njome upravljati u skladu sa strukturom koja podržava sigurno, efikasno i kontinuirano pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi.

Organizaciona struktura mora definisati:

- (a) ovlašćenja, dužnosti i odgovornosti zaposlenih raspoređenih na pojedina radna mjesta, a posebno rukovodećeg osoblja zaduženog za funkcije iz domena sigurnosti, kvaliteta, bezbjednosti i ljudskih resursa;
- (b) odnose i linije izvještavanja između raznih djelova i procesa organizacije.

2.2. Upravljanje organizacijom

2.2.1 Plan poslovanja

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju izraditi plan poslovanja, koji kao minimum obuhvata period od pet godina. Taj plan poslovanja mora:

- (a) postaviti opšte ciljeve pružaoца usluga i njegovu strategiju za njihovo ostvarivanje, u skladu s bilo kojim dugoročnijim planom pružaoца usluga u vazdušnoj plovidbi i sa relevantnim zahtjevima Unije vezanim za razvoj infrastrukture ili druge tehnologije;
- (b) sadržati odgovarajuće ciljeve efikasnosti u smislu sigurnosti, kapaciteta, zaštite životne sredine i troškovne efikasnosti, kako je primjenljivo. Informacije navedene u tačkama (a) i (b) moraju biti u skladu sa planom efikasnosti nacionalnog ili funkcionalnog bloka vazdušnog prostora koji je propisan u članu 11 Uredbe (EK) br. 549/2004 i, sve dok se tiče sigurnosnih podataka, u skladu sa Nacionalnim programom sigurnosti koji je propisan u Standardu 2.27.1 Aneksa 11 Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, važeći je Amandman 47B od 20.jula 2009 godine.

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju imati sigurnosnu i poslovnu opravdanost za velike investicione projekte uključujući, gdje je to relevantno, procijenjeni uticaj na odgovarajuće ciljeve efikasnosti propisane u tački (b) i identifikujući investicije koje proizilaze iz pravnih zahtjeva povezanih sa implementacijom ATM istraživačkog programa Jedinstvenog evropskog neba (SESAR).

2.2.2 Godišnji plan

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju izradivati godišnji plan za predstojeću godinu, koji mora bliže da odredi glavne crte plana poslovanja i opiše bilo kakve izmjene tog plana.

Godišnji plan mora obuhvatiti, kako je primjenljivo, sljedeće odredbe o nivou i kvalitetu usluga, kao što su očekivani nivo kapaciteta, sigurnosti, zaštite životne sredine i troškovne efikasnosti:

- (a) podatke o implementaciji nove infrastrukture i drugim razvojnim poslovima i izjavu o tome kako će oni doprinijeti poboljšanju efikasnosti pružaoца usluga u vazdušnoj plovidbi, uključujući nivo i kvalitet usluge;
- (b) indikatore efikasnosti u skladu sa planom efikasnosti nacionalnog ili funkcionalnog bloka vazdušnog prostora koji je propisan u članu 11 Uredbe (EZ) br. 549/2004 u odnosu na koje se mogu osnovano procijeniti nivo efikasnosti i kvalitet usluge;
- (c) podatke o mjerama predviđenim za umanjenje sigurnosnih rizika identifikovanih u planu sigurnosti pružaoца usluga u vazdušnoj plovidbi, uključujući sigurnosne indikatore za praćenje sigurnosnog rizika i, gdje je prikladno, procijenjene troškove mjera za umanjenje rizika;
- (d) očekivano kratkoročno finansijsko stanje pružaoца usluga u vazdušnoj plovidbi kao i bilo kakve promjene u ili uticaje na plan poslovanja.

2.2.3 Dio o efikasnosti u planovima

Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora dio o efikasnosti u planu poslovanja i godišnjem planu učiniti dostupnim Komisiji na zahtjev pod uslovima postavljenim od strane nadležne vlasti u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom.

3. UPRAVLJANJE SIGURNOŠĆU I KVALITETOM

3.1. Upravljanje sigurnošću

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju upravljati sigurnošću svih svojih usluga. U tu svrhu oni moraju uspostaviti formalne načine interakcije sa svim zainteresovanim stranama koje mogu direktno uticati na sigurnost njihovih usluga.

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju razviti procedure za upravljanje sigurnošću pri uvođenju novih funkcionalnih sistema ili pri promjenama postojećih funkcionalnih sistema

3.2. Sistem upravljanja kvalitetom

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju imati uspostavljen sistem upravljanja kvalitetom, koji obuhvata sve usluge u vazdušnoj plovidbi koje oni pružaju, u skladu sa sljedećim principima.

Sistem upravljanja kvalitetom mora:

- (a) definisati politiku kvaliteta na takav način da se najbliže moguće zadovolje potrebe različitih korisnika;
- (b) uspostaviti program obezbjeđenja kvaliteta, koji sadrži procedure razvijene da provjere da li se sve operacije sprovedu u skladu s primjenljivim zahtjevima, standardima i procedurama;

- (c) pružati dokaze o funkcionisanju sistema upravljanja kvalitetom pomoću priručnika i dokumenata za praćenje;
 - (d) imenovati predstavnike uprave koji će pratiti adekvatnost i poštovanje procedura kako bi se osigurala sigurna i efikasna operativna praksa;
 - (e) sprovesti preglede uspostavljenog sistema kvaliteta i preduzimati popravne mjere, po potrebi.
- Certifikat EN ISO 9001, izdat od strane propisno akreditovane organizacije, koji obuhvata usluge u vazdušnoj plovidbi pružaoca usluga, smatra se zadovoljavajućim sredstvom usaglašenosti. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora prihvatiti da stavi na uvid dokumentaciju vezanu za izdavanje sertifikata nadležnoj vlasti na njen zahtjev.
- Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi mogu integrisati sisteme upravljanja sigurnošću, bezbjednošću i kvalitetom u svoj sistem upravljanja.

3.3 Operativni priručnici

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju obezbijediti i održavati ažurnim operativne priručnike koji se odnose na pružanje njihovih usluga za korišćenje i kao uputstvo operativnom osoblju.

Oni moraju osigurati da:

- (a) operativni priručnici sadrže instrukcije i informacije koje su operativnom osoblju potrebne za obavljanje njihovih dužnosti;
- (b) su relevantni dijelovi operativnih priručnika dostupni odgovarajućem osoblju;
- (c) da operativno osoblje bude odmah obaviješteno o izmjenama i dopunama operativnih priručnika, koje se odnose na njihove dužnosti kao i o njihovom stupanju na snagu.

4. BEZBJEDNOST

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju uspostaviti sistem upravljanja bezbjednošću kako bi osigurali:

- (a) bezbjednost svojih objekata i osoblja kako bi spriječili protivzakonito ometanje pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi;
- (b) bezbjednost operativnih podataka koje primaju ili stvaraju ili drugačije upotrebljavaju, tako da je pristup tim podacima ograničen samo na ovlašćene osobe.

Sistem upravljanja bezbjednošću mora definisati:

- (a) procedure za procjenu i umanjenje bezbjednosnih rizika, praćenje i poboljšavanje bezbjednosti, procjene bezbjednosti i širenje saznanja;
- (b) sredstva za otkrivanje narušavanja bezbjednosti i za alarmiranje osoblja odgovarajućim bezbjednosnim upozorenjima;
- (c) sredstva za suzbijanje efekata narušavanja bezbjednosti i za identifikovanje popravne mjere i procedura umanjenja, kako bi se spriječilo ponavljanje takvih narušavanja bezbjednosti.

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju osigurati bezbjednosni status za svoje osoblje, kada je to prikladno, i saradivati sa relevantnim civilnim i vojnim vlastima da bi osigurali bezbjednost svojih objekata, osoblja i podataka.

Sistemi upravljanja sigurnošću, kvalitetom i bezbjednošću mogu biti koncipirani i funkcionisati kao integrisan sistem upravljanja.

5. LJUDSKI RESURSI

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju zapošljavati odgovarajuće kvalifikovano osoblje da bi osigurali pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi na siguran, efikasan, kontinuiran i održiv način. U tom kontekstu oni moraju donijeti politiku zapošljavanja i obučavanja kadrova.

6. FINANSIJSKA SNAGA

6.1. Ekonomska i finansijska sposobnost

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju biti sposobni da podmiru svoje finansijske obaveze, kao što su fiksni i promjenjivi troškovi poslovanja ili troškovi kapitalnih investicija. Oni moraju koristiti odgovarajući sistem za obračunavanje troškova. Oni moraju prikazati svoju sposobnost kroz godišnji plan propisan tačkom 2.2.2, kao i kroz bilanse i obračune, koliko je to izvodljivo s obzirom na njihov pravni status.

6.2. Revizija finansijskog poslovanja

U skladu sa članom 12(2) Uredbe (EZ) br. 550/2004, pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju dokazati da su podvrgnuti redovnoj nezavisnoj reviziji finansijskog poslovanja.

7. ODGOVORNOST I OSIGURANJE

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju imati sklopljene dogovore za pokriće njihovih odgovornosti koje proizlaze iz važećeg zakona.

Metod, koji se koristiti za pokriće, mora odgovarati potencijalnim gubicima i šteti, vodeći računa

o pravnom statusu organizacije i visini komercijalnog osiguravajućeg pokrivača koje joj je na raspolaganju.

Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi, koji se koristi uslugama nekog drugog pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, dužan je da osigura da dogovori regulišu podjelu odgovornosti između njih.

8. KVALITET USLUGA

8.1. Otvoreno i transparentno pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju pružati usluge u vazdušnoj plovidbi na otvoren i transparentan način. Oni moraju objaviti uslove pristupa njihovim uslugama i uspostaviti redovan formalan konsultativni proces sa korisnicima usluga u vazdušnoj plovidbi, bilo individualno ili kolektivno, i to najmanje jednom godišnje.

U skladu sa važećim zakonima Unije, pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi ne smiju diskriminisati korisnika ili kategoriju korisnika po nacionalnoj osnovi ili po osnovi njihovog identiteta.

8.2. Planovi za slučaj nepredviđenih okolnosti

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju imati ustanovljene planove za slučaj nepredviđenih okolnosti za sve usluge koje pružaju, za slučajeve koji dovode do značajnog degradiranja ili prekida njihovih operacija.

9. ZAHTJEVI U VEZI IZVJEŠTAVANJA

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju biti u stanju podnijeti godišnji izvještaj o svojim aktivnostima relevantnoj nadležnoj vlasti.

Godišnji izvještaj mora da sadrži podatke o njihovim finansijskim rezultatima, ne dovodeći u pitanje član 12 Uredbe (EZ) br. 550/2004, kao i o njihovoj operativnoj efikasnosti i bilo kojim drugim značajnim aktivnostima i događanjima, a posebno u oblasti sigurnosti.

Godišnji izvještaj mora sadržati, kao minimum:

- (a) ocjenu nivoa efikasnosti proizvedenih usluga u vazdušnoj plovidbi;
- (b) efikasnost pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi u poređenju sa ciljevima efikasnosti ustanovljenim u planu poslovanja regulisanom u tački 2.2.1, povezujući ostvarenu efikasnost sa godišnjim planom koristeći indikatore efikasnosti ustanovljene godišnjim planom;
- (c) pruženo objašnjenje za razlike u odnosu na ciljeve i identifikovane mjere za dostizanje ciljeva u toku referentnog perioda propisanog članom 11 Uredbe (EZ) br. 549/2004
- (d) unapređenja operacija i infrastrukture;
- (e) finansijske rezultate, osim ukoliko oni nisu posebno objavljeni u skladu sa članom 12(1) Uredbe (EZ) br. 550/2004;

(f) informacije o formalnom konsultativnom procesu sa korisnicima njegovih usluga;

(g) informacije o kadrovskoj politici.

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju sadržaj godišnjeg izvještaja učiniti dostupnim Komisiji i Agenciji na zahtjev, i javnosti pod uslovima određenim od strane nadležne vlasti u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

ANEKS II

Posebni zahtjevi za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju

1. VLASNIŠTVO

Pružaoци usluga u vazdušnom saobraćaju moraju obavijestiti nadležnu vlast iz člana 7(2) Uredbe (EZ) br. 550/2004 o:

(a) svom pravnom statusu, strukturi vlasništva i bilo kojim sporazumima koji značajno utiču na upravljanje njihovom imovinom;

(b) bilo kojim vezama sa organizacijama koje nijesu uključene u pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi, uključujući komercijalne djelatnosti u kojima su oni angažovani, bilo direktno ili kroz povezane poslovne aktivnosti, a koje učestvuju s više od 1% u njihovim planiranim prihodima; nadalje, oni moraju obavijestiti o svakoj promjeni bilo kojeg pojedinačnog udjela koji predstavlja 10% ili više u njihovom ukupnom akcionarskom kapitalu.

Pružaoци usluga u vazdušnom saobraćaju moraju preduzeti sve potrebne mjere kako bi spriječili bilo koje stanje sukoba interesa, koje bi moglo ugroziti nepristrasno i objektivno pružanje njihovih usluga.

2. OTVORENO I TRANSPARENTNO PRUŽANJE USLUGA

Pored tačke 8.1 Aneksa I, i kad država članica odluči da organizuje pružanje specifičnih usluga u vazdušnom saobraćaju u konkurentnom okruženju, ta država članica može preduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi osigurala da se pružaoци tih specifičnih usluga u vazdušnom saobraćaju ne ponašaju na način koji bi imao za cilj ili za posledicu sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije niti se smiju ponašati na način koji bi prerastao u zloupotrebu dominantnog položaja u skladu sa važećim nacionalnim zakonodavstvom i zakonima Unije.

3. SIGURNOST USLUGA

3.1. Sistem upravljanja sigurnošću

3.1.1. Opšti zahtjevi po pitanju sigurnosti

Pružaoци usluga u vazdušnom saobraćaju moraju, kao sastavni dio upravljanja svojim uslugama, imati uspostavljen sistem upravljanja sigurnošću (SMS) koji:

(a) osigurava formalizovan, eksplicitan i proaktivan pristup sistemskom upravljanju sigurnošću prilikom ispunjavanja svojih sigurnosnih obaveza u okviru pružanja svojih usluga; funkcioniše u odnosu na sve njihove usluge i pomoćne aranžmane pod njegovom kontrolom; i uključuje, kao osnov, izjavu politike sigurnosti koja definiše osnovni pristup organizacije upravljanja sigurnošću (upravljanje sigurnošću);

(b) osigurava da svako ko je uključen u sigurnosne aspekte pružanja usluga u vazdušnom saobraćaju ima individualnu odgovornost za vlastite postupke; da su rukovodioci odgovorni za sigurnosnu efikasnost svojih sektora ili odjeljenja i da najviše rukovodstvo pružaoца usluga snosi opštu odgovornost za sigurnost (odgovornost za sigurnost);

(c) osigurava da se postizanju zadovoljavajuće sigurnosti u uslugama u vazdušnom saobraćaju dodijeli najviši prioritet (prioritet sigurnosti);

(d) osigurava da prilikom pružanja usluga u vazdušnom saobraćaju glavni sigurnosni cilj bude da se minimizira doprinos riziku nesreće vazduhoplova, koliko je to opravdano izvodljivo (cilj sigurnosti).

3.1.2. Zahtjevi po pitanju postizanja sigurnosti

U okviru rada SMS-a, pružaoци usluga u vazdušnom saobraćaju moraju:

(a) osigurati da osoblje bude adekvatno obučeno i stručno za posao koji je dužno obavljati, kao dodatak posjedovanju odgovarajuće dozvole, ako se to traži, i ispunjavanju važećih zahtjeva u pogledu zdravstvene sposobnosti (stručnost);

(b) osigurati da je funkcija upravljanja sigurnošću, sa organizacijskom odgovornošću za razvijanje i održavanje sistema upravljanja sigurnošću, identifikovana; osigurati da ova tačka odgovornosti bude nezavisna od linijskog rukovodstva i da odgovara direktno najvišem nivou rukovodstva organizacije. S druge strane, u slučaju malih organizacija, u kojima kombinacija odgovornosti može spriječiti dovoljnu nezavisnost u ovom pogledu, uređivanje obezbjeđenja sigurnosti mora se dopuniti dodatnim nezavisnim sredstvima; i osigurati da najviše rukovodstvo organizacije pružaoца usluga bude aktivno uključeno u osiguravanje upravljanja sigurnošću (odgovornost za upravljanje sigurnošću);

(c) osigurati da, kad god je to izvodljivo, kvantitativni nivoi sigurnosti budu izvedeni i održavani za sve funkcionalne sisteme (kvantitativni nivoi sigurnosti);

(d) osigurati da se SMS sistematski dokumentuje na način koji omogućuje jasnu povezanost sa politikom sigurnosti organizacije (dokumentacija SMS-a);

(e) osigurati adekvatan dokaz sigurnosti spoljnih usluga i snabdijevanja, imajući u vidu njihov sigurnosni značaj u okviru pružanja svojih usluga (spoljne usluge i snabdijevanje);

(f) osigurati da se procjena i ublažavanje rizika sprovode do odgovarajućeg nivoa, da bi se osiguralo da se dužna pažnja posvećuje svim aspektima obavljanja ATM-a (procjena i ublažavanje rizika). Što se tiče promjena u funkcionalnom ATM sistemu, primjenjuju se odredbe iz tačke 3.2;

(g) osigurati da se operativni ili tehnički događaji u ATM-u, za koje se smatra da imaju značajan uticaj na sigurnost, odmah istraže i da se preduzmu sve potrebne korektivne mjere (sigurnosni događaji). Oni, takođe, moraju demonstrirati da su implementirali zahtjeve u vezi prijavljivanja i procjenjivanja sigurnosnih događaja u skladu s važećim nacionalnim zakonodavstvom i zakonima Unije.

3.1.3. Zahtjevi za obezbjeđenje sigurnosti

U okviru rada SMS-a, pružaoци usluga u vazdušnom saobraćaju moraju osigurati da:

(a) se sigurnosni pregledi obavljaju rutinski, kako bi se preporučila poboljšanja gde su potrebna, uvjerali rukovodioci o sigurnosti aktivnosti u njihovom djelokrugu i potvrdila usaglašenost sa relevantnim djelovima SMS-a (sigurnosni pregledi);

(b) su ustanovljene metode za otkrivanje promjena u funkcionalnim sistemima ili operacijama, koje bi mogle ukazati da se bilo koji element približava tački u kojoj se prihvatljivi standardi sigurnosti više ne mogu zadovoljiti, i da se preduzmu korektivne mjere (praćenje sigurnosti);

(c) se sigurnosna dokumentacija čuva kroz rad SMS-a, kao osnova za pružanje uvjerenja o sigurnosti svima koji su povezani sa, odgovorni za ili zavise od pruženih usluga, i nadležnoj vlasti (sigurnosna dokumentacija).

3.1.4. Zahtjevi za podsticanje sigurnosti

U okviru rada SMS-a, pružaoci usluga u vazdušnom saobraćaju moraju osigurati da:

- (a) svo osoblje bude svjesno potencijalnih opasnosti po sigurnost vezanih za njihove dužnosti (svijest o sigurnosti);
- (b) se saznanja stečena kroz istrage sigurnosnih događaja i druge aktivnosti vezane za sigurnost šire unutar organizacije na rukovodstvenom i operativnom nivou (širenje saznanja);
- (c) se svo osoblje aktivno podstiče na predlaganje rješenja za identifikovane opasnosti i da se izvrše promjene radi poboljšavanja sigurnosti gdje se za njima ukaže potreba (poboljšanje sigurnosti).

3.2. Sigurnosni zahtjevi za procjenu i ublažavanje rizika vezano uz promjene

3.2.1. Dio 1

U okviru rada SMS-a, pružaoci usluga u vazdušnom saobraćaju moraju osigurati da se identifikacija opasnosti kao i procjena i ublažavanje rizika sistematski sprovode za sve promjene u onim dijelovima funkcionalnog ATM sistema i pomoćnim aranžmanima koji su pod njihovom kontrolom, na takav način da se razmatra:

- (a) cio radni vijek sastavnih dijelova ATM funkcionalnog sistema koji se razmatra, od početnog planiranja i definisanja do post-implementacionih operacija, održavanja i povlačenja iz upotrebe;
- (b) vazdušne, zemaljske i, ako je prikladno, svemirske komponente ATM funkcionalnog sistema, kroz saradnju s odgovornim subjektima;
- (c) oprema, procedure i ljudski resursi ATM funkcionalnog sistema, interakcije između tih elemenata i interakcije između razmatranih komponenti i preostalog dijela ATM funkcionalnog sistema.

3.2.2. Dio 2

Procesi identifikacije opasnosti, procjene i ublažavanja rizika moraju uključivati:

- (a) utvrđivanje polja rada, granica i međuveza komponente koja se razmatra, kao i identifikaciju funkcija koje ta komponenta treba da obavlja i radnog okruženja u kojem je namijenjena da radi;
- (b) utvrđivanje sigurnosnih ciljeva koji će biti postavljeni za komponentu, što uključuje:
 - (i) identifikaciju vjerovatnih opasnosti i uslova otkaza vezanih za ATM, zajedno s njihovim kombinovanim dejstvom,
 - (ii) procjenu posljedica koje oni mogu imati na sigurnost vazduhoplova, kao i procjenu ozbiljnosti tih posljedica, koristeći šemu za klasifikaciju po ozbiljnosti izloženu u Dijelu 4,
 - (iii) utvrđivanje njihove tolerancije u smislu maksimalne vjerovatnoće pojave opasnosti, izvedene iz ozbiljnosti i maksimalne vjerovatnoće posljedica te opasnosti, na način koji je u skladu sa Dijelom 4.
- (c) definisanje, kako je pogodno, strategije ublažavanja rizika koja:
 - (i) određuje odbrane koje treba implementirati radi zaštite od rizičnih opasnosti;
 - (ii) uključuje, prema potrebi, razvoj sigurnosnih zahtjeva koji su potencijalno relevantni za komponentu koja se razmatra ili druge dijelove ATM funkcionalnog sistema, ili za radno okruženje,
 - (iii) pruža uvjerenje o svojoj izvodljivosti i djelotvornosti.
- (d) verifikaciju da su svi identifikovani sigurnosni ciljevi i zahtjevi ispunjeni:
 - (i) prije implementacije promjene,
 - (ii) tokom faze tranzicije do operativne upotrebe
 - (iii) tokom radnog vijeka
 - (iv) tokom faze tranzicije do povlačenja iz upotrebe

3.2.3. Dio 3

Rezultati, pridružena obrazloženja i dokazi o procesima procjenjivanja i ublažavanja rizika, uključujući identifikaciju opasnosti, moraju se prikupljati i dokumentovati na način kojim se osigurava da:

- (a) su ustanovljeni kompletni argumenti kojima se demonstrira da razmatrana komponenta, kao i cjelokupan ATM funkcionalni sistem, jesu i da će ostati tolerisano sigurni ispunjavanjem dodijeljenih sigurnosnih ciljeva i zahtjeva. Ovo uključuje, kako je prikladno, detaljan opis bilo koje tehnike predviđanja, praćenja ili pregleda koja je korišćena;
- (b) se svi sigurnosni zahtjevi, vezani za implementaciju promjene, mogu slijediti do namjeranih operacija/funkcija.

3.2.4. Dio 4

Identifikacija opasnosti i procjena ozbiljnosti

Mora se sprovoditi sistematska identifikacija opasnosti. Ozbiljnost posljedica opasnosti u datom radnom okruženju utvrđuje se korišćenjem šeme za klasifikaciju izložene u sledećoj tabeli, dok se klasifikacija prema ozbiljnosti mora zasnivati na specifičnom argumentu koji demonstrira najvjerovatnije posledice opasnosti prema najgorem mogućem scenariju.

Klasa ozbiljnosti posljedica	Posljedica na operacije
1 (Najozbiljnija)	Nesreća kako je definisana u članu 2 Uredbe (EU) br. 996/2010 Evropskog parlamenta i Savjeta
2	Ozbiljna nezgoda kako je definisana u članu 2 Uredbe (EU) br. 996/2010
3	Veća nezgoda povezana uz let vazduhoplova, u kojem je sigurnost vazduhoplova mogla biti ugrožena, što je skoro dovelo do sudara između vazduhoplova, sa tlom ili preprekama
4	Značajna nezgoda koja uključuje okolnosti koje ukazuju da je moglo doći do nesreće, ozbiljne ili bitne nezgode da se dotični rizik nije riješio u okviru sigurnosnih margina ili da se drugi vazduhoplov našao u blizini
5 (Najmanje ozbiljana)	Bez neposrednih posljedica na sigurnost

Da bi se zaključilo koja je posledica opasnosti na operacije i utvrdila njena ozbiljnost, sistematski pristup/proces mora uključivati uticaj opasnosti na razne elemente ATM funkcionalnog sistema, kao što su posada vazduhoplova, kontrolori letenja, funkcionalne mogućnosti vazduhoplova, funkcionalne mogućnosti zemaljskog dijela ATM funkcionalnog sistema i sposobnost pružanja sigurnih usluga u vazdušnom saobraćaju.

Šema za klasifikaciju rizika

Sigurnosni ciljevi zasnovani na riziku moraju se odrediti izraženi kao maksimalna vjerovatnoća pojave opasnosti, izvedena i na osnovu ozbiljnosti posljedice i na osnovu maksimalne vjerovatnoće te posljedice.

Kao neophodna dopuna dokazu da su utvrđeni kvantitativni ciljevi ostvareni, koriste se dodatna razmatranja upravljanja sigurnošću, kako bi se više sigurnosti unijelo u ATM sistem, kad god je to osnovano.

3.2.4. Dio 5

Sistem za obezbjeđenje sigurnosti softvera

U okviru rada SMS-a, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora implementirati sistem za obezbjeđenje sigurnosti softvera u skladu sa Uredbom (EZ) br. 482/2008.

3.3. Sigurnosni zahtjevi za inženjersko i tehničko osoblje koje obavlja operativne zadatke koji mogu imati uticaja na sigurnost

Pružaoци usluga u vazdušnom saobraćaju moraju osigurati da tehničko i inženjersko osoblje, uključujući osoblje operativnih organizacija podgovarača, koje radi sa i održava ATM opremu odobrenu za operativnu upotrebu, posjeduje i održava dovoljno znanja i razumijevanja o uslugama koje podržava, o stvarnim i potencijalnim uticajima njegovog rada na sigurnost tih usluga i o odgovarajućim radnim ograničenjima koja se primjenjuju.

U odnosu na osoblje koje obavlja zadatke koji mogu imati uticaja na sigurnost, uključujući osoblje operativnih organizacija podgovarača, pružaoци usluga u vazdušnom saobraćaju moraju dokumentovati adekvatnost stručnosti tog osoblja; ustanovljen plan rada za raspoređivanje na rad u smjenama kojim se osigurava dovoljan kapacitet i kontinuitet usluga; šemu i politiku kvalifikovanja osoblja, politiku obučavanja, planove obuke i dokumentaciju o obukama, kao i rješenja za nadziranje nekvalifikovanog osoblja. Oni moraju imati ustanovljene procedure za slučajeve kad je fizičko ili psihičko stanje osoblja dovedeno u pitanje.

Pružaoци usluga u vazdušnom saobraćaju moraju voditi registar podataka o broju, statusu i radnom rasporedu osoblja uključenog u zadatke koji mogu imati uticaja na sigurnost.

Registar mora:

- identifikovati odgovorne rukovodioce za funkcije koje mogu imati uticaj na sigurnost;
- dokumentovati relevantne kvalifikacije tehničkog i operativnog osoblja u odnosu na zahtijevana znanja i stručnost;
- odrediti položaj i dužnosti na koje je raspoređeno tehničko i operativno osoblje, uključujući metodologiju raspoređivanja na rad u smjenama.

4. RADNE METODE I OPERATIVNE PROCEDURE

Pružaoци usluga u vazdušnom saobraćaju moraju biti u stanju da demonstriraju da su njihove radne metode i operativne procedure usklađene sa standardima iz sledećih aneksa Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, utoliko koliko su oni relevantni za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju u dotičnom vazdušnom prostoru:

- Aneks 2 o pravilima letenja u svom 10. izdanju od jula 2005. uključujući sve amandmane do br. 42;
- Aneks 10 o vazduhoplovnim komunikacijama, Dio II o komunikacijskim procedurama, uključujući one sa PANS statusom u svom 6. izdanju od oktobra 2001. uključujući sve amandmane do br. 85;
- Aneks 11 o uslugama u vazdušnom saobraćaju u svom 13. izdanju od jula 2001. uključujući sve amandmane do br. 47-B.

ANEKS III

Posebni zahtjevi za pružanje meteoroloških usluga

1. TEHNIČKA I OPERATIVNA STRUČNOST I SPOSOBNOST

Pružaoци meteoroloških usluga moraju osigurati da meteorološke informacije, neophodne za obavljanje njihovih pojedinih funkcija i u obliku koji je prikladan za korisnike, budu dostupne:

- vazdušnim prevoznicima i članovima posade vazduhoplova radi predpoletnog planiranja i planiranja u toku leta;
- pružaoциma usluga u vazdušnom saobraćaju i uslugama letnih informacija;
- službama traganja i spašavanja;
- aerodromima.

Pružaoци meteoroloških usluga moraju potvrditi stepen postignute tačnosti informacija koje se distribuiraju za operacije, uključujući izvor takvih informacija, istovremeno osiguravajući da se te informacije distribuiraju na vrijeme i da se prema potrebi ažuriraju.

2. RADNE METODE I OPERATIVNE PROCEDURE

Pružaoци meteoroloških usluga moraju biti u stanju da demonstriraju da su njihove radne metode i operativne procedure usaglašene sa standardima iz sledećih aneksa Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, utoliko koliko su oni relevantni za pružanje meteoroloških usluga u dotičnom vazdušnom prostoru:

- Aneks 3 o meteorološkim uslugama za međunarodnu vazdušnu plovību u svom 17. izdanju od jula 2010. uključujući sve amandmane do br. 75
- Aneks 11 o uslugama u vazdušnom saobraćaju u svom 13. izdanju od jula 2001. uključujući sve amandmane do br. 47-B
- Aneks 14 o aerodromima u sledećim verzijama:
 - Dio I o projektovanju aerodroma i operacijama u svom 5. izdanju od jula 2009. uključujući sve amandmane do br. 10-B;
 - Dio II o heliportima u svom 3. izdanju od jula 2009. uključujući sve amandmane do br. 4.

ANEKS IV

Posebni zahtjevi za pružanje usluga vazduhoplovnog informisanja

1. TEHNIČKA I OPERATIVNA STRUČNOST I SPOSOBNOST

Pružaoци usluga vazduhoplovnog informisanja moraju osigurati da informacije i podaci budu dostupni u obliku koji je prikladan za:

- vazduhoplovno operativno osoblje, uključujući posadu vazduhoplova, kao i za planiranje letova, sisteme upravljanja letom i simulatore letenja;
- pružaoce usluga u vazdušnom saobraćaju koji su zaduženi za usluge letnih informacija (FIS), usluge aerodromskih letnih informacija (AFIS) i usluge predpoletnog informisanja.

Pružaoци usluga vazduhoplovnog informisanja moraju osigurati integritet podataka i potvrditi stepen tačnosti informacija distribuiranih za operacije, uključujući izvor tih informacija, prije njihovog distribuiranja.

2. RADNE METODE I OPERATIVNE PROCEDURE

Pružaoци usluga vazduhoplovnog informisanja moraju biti u stanju da demonstriraju da su njihove radne metode i operativne procedure usaglašene sa standardima u:

- (a) Uredbi Komisije (EU) br. 73/2010¹⁵
- (b) sledećim Aneksima Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, utoliko koliko su oni relevantni za pružanje usluga vazduhoplovnog informisanja u dotičnom vazdušnom prostoru:
 - (i) Aneks 3 o meteorološkim uslugama za međunarodnu vazdušnu plovību u svom 17. izdanju od jula 2010. uključujući sve amandmane do br. 75;
 - (ii) Aneks 4 o vazduhoplovnim kartama u svom 11. izdanju od jula 2010. uključujući sve amandmane do br. 56;
 - (iii) ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 73/2010, Aneks 15 o uslugama vazduhoplovnog informisanja u svom 13. izdanju od jula 2010. uključujući sve amandmane do br. 36.

ANEKS V

Posebni zahtjevi za pružanje usluga komunikacije, navigacije i nadzora

1. TEHNIČKA I OPERATIVNA STRUČNOST I SPOSOBNOST

Pružaoци usluga komunikacije, navigacije ili nadzora moraju osigurati dostupnost, neprekidnost, tačnost i integritet svojih usluga.

Pružaoци usluga komunikacije, navigacije ili nadzora moraju potvrditi nivo kvaliteta usluga koje pružaju i moraju demonstrirati da se njegova oprema redovno održava i po potrebi kalibriše.

2. SIGURNOST USLUGA

Pružaoци usluga komunikacije, navigacije ili nadzora moraju biti usaglašeni sa zahtjevima u tački 3 Aneksa II o sigurnosti usluga.

3. RADNE METODE I OPERATIVNE PROCEDURE

Pružaoци usluga komunikacije, navigacije ili nadzora moraju biti u stanju da demonstriraju da su njihove radne metode i operativne procedure usaglašene sa standardima iz Aneksa 10 o vazduhoplovnim telekomunikacijama Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu u sledećim verzijama, utoliko koliko su relevantne za pružanje usluga komunikacije, navigacije ili nadzora u dotičnom vazdušnom prostoru:

- (a) Dio I o radio-navigacionim sredstvima u svom 6. izdanju od jula 2006. uključujući sve amandmane do br. 85;
- (b) Dio II o komunikacijskim procedurama, uključujući one sa PANS statusom u svom 6. izdanju od oktobra 2001. uključujući sve amandmane do br. 85;
- (c) Dio III o komunikacionim sistemima u svom 2. izdanju od jula 2007. uključujući sve amandmane do br. 85;
- (d) Dio IV o nadzornim radarima i sistemima za izbjegavanje sudara u svom 4. izdanju od jula 2007. uključujući sve amandmane do br. 85;
- (e) Dio V o iskorišćenosti spektra vazduhoplovnih radio frekvencija u svom 2. izdanju od jula 2001. uključujući sve amandmane do br. 85.

¹⁵ SL L 23, 27.1.2010., str. 6

**UREDBA KOMISIJE (EU) br. 1034/2011
od 17. oktobra 2011. godine**

o sigurnosnom nadzoru nad upravljanjem vazдушnim saobraćajem i uslugama u vazdušnoj plovitvi i o izmjenama i dopunama Uredbe (EU) br. 691/2010

Predmet i oblast primjene

Član 1

1. Ova Uredba uspostavlja zahtjeve koji se primjenjuju tokom vršenja funkcija sigurnosnog nadzora od strane nadležnih vlasti po pitanju usluga u vazdušnoj plovitvi, upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja i upravljanja vazdušnim prostorom za opšti vazdušni saobraćaj i drugih mrežnih funkcija.

2. Ova se Uredba primjenjuje na aktivnosti nadležnih vlasti i kompetentnih tijela koji djeluju u njihovo ime u vezi sa sigurnosnim nadzorom nad uslugama u vazdušnoj plovitvi, upravljanjem protokom vazdušnog saobraćaja i upravljanjem vazdušnim prostorom i drugim mrežnim funkcijama.

Član 2

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz člana 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004 i člana 3 Uredbe (EZ) br. 216/2008. Međutim, definicija za „certifikat“ iz člana 2 (15) Uredbe (EZ) br. 549/2004 nije primjenljiva.

Sljedeće definicije se takođe primjenjuju:

- (1) „korektivna mjera“ označava akciju za otklanjanje uzroka uočene neusaglašenosti;
- (2) „funkcionalni sistem“ označava kombinaciju sistema, procedura i ljudskih resursa, organizovanih radi obavljanja neke funkcije u sklopu upravljanja vazdušnim saobraćajem (ATM);
- (3) „Menadžer mreže“ označava nepristrasno i kompetentno tijelo kome je povjerenje prema članu 6 (2) ili (6) Uredbe (EZ) br. 551/2004 da obavlja dužnosti opisane u tom članu i ovoj Uredbi;
- (4) „Mrežne funkcije“ označavaju specifične funkcije opisane u članu 6 Uredbe (EZ) br. 551/2004;
- (5) „organizacija“ označava pružaoca usluga u vazdušnoj plovitvi ili subjekta koji pruža ATFM ili ASM ili druge mrežne funkcije;
- (6) „proces“ označava skup međusobno povezanih ili uzajamno djelujućih aktivnosti koji pretvara ulazne elemente u izlazne elemente;
- (7) „sigurnosna argumentacija“ označava demonstriranje i dokaze da se predložena promjena u funkcionalnom sistemu može implementirati unutar ciljeva i standarda uspostavljenih kroz postojeći regulatorni okvir u skladu sa sigurnosnim regulatornim zahtjevima;
- (8) „sigurnosna direktiva“ označava dokument izdat ili usvojen od strane nadležne vlasti i koji nalaže sprovođenje mjera u funkcionalnom sistemu radi ponovnog uspostavljanja sigurnosti kada dokazi pokazuju da bi u suprotnom vazduhoplovna sigurnost mogla biti ugrožena;
- (9) „sigurnosni cilj“ označava kvalitativni ili kvantitativni iskaz koji definiše maksimalnu učestalost ili vjerovatnoću sa kojom se može očekivati pojava opasnosti;
- (10) „sigurnosna regulatorna provjera“ označava sistematičan i nezavisan pregled obavljen od strane nadležne vlasti, ili u njeno ime, kako bi se utvrdilo da li su cjelokupna sigurnosna rješenja, ili njihovi elementi, povezana sa procesima i njihovim rezultatima, proizvodima ili uslugama, usklađena sa zahtijevanim sigurnosnim rješenjima i da li su efektivno implementirana i primjerena za postizanje očekivanih rezultata;
- (11) „sigurnosni regulatorni zahtjevi“ označavaju zahtjeve uspostavljene od strane Zajednice ili nacionalnih propisa u vezi sa pružanjem usluga u vazdušnoj plovitvi ili ATFM i ASM funkcija ili drugih mrežnih funkcija kao i one koji se odnose na tehničku i operativnu stručnost i primjerenost za pružanje dotičnih usluga i funkcija, njihovo upravljanje sigurnošću, kao i na sisteme, njihove sastavne dijelove i pripadajuće procedure;
- (12) „sigurnosni zahtjev“ označava način ublažavanja rizika, definisan strategijom ublažavanja rizika, kojim se ostvaruje određeni sigurnosni cilj, uključujući organizacione, operativne, proceduralne i funkcionalne zahtjeve, zahtjeve iz oblasti efikasnosti i interoperabilnosti ili karakteristike životne sredine;
- (13) „verifikacija“ označava potvrdu kroz pružanje objektivnih dokaza da su specificirani zahtjevi ispunjeni.
- (14) „pan-evropski ATM/ANS“ označava aktivnost koja je namijenjena i uspostavljena za korisnike u većini ili svim državama članicama i koja se, takođe, može pružati izvan vazdušnog prostora teritorije na kojoj se primjenjuje Ugovor.

Nadležna vlast za nadzor

Član 3

Za potrebe ove uredbe i ne dovodeći u pitanje opšte priznavanje certifikata pružalaca usluga u vazdušnoj plovitvi u skladu sa članom 7(8) Uredbe (EZ) br. 550/2004 i članom 11 Uredbe (EZ) br. 216/2008, nadležna vlast za nadzor je:

- (a) za organizacije čije se primarno mjesto poslovanja i, ukoliko postoje, registrovana sjedišta, nalaze u državi članici dok pružaju usluge u vazdušnoj plovitvi na teritoriji te države članice, nacionalni nadzorni organ nominovan ili osnovan od strane države članice;
- (b) za organizacije za koje su prema ugovorima zaključenim između država članica u skladu sa članom 2 Uredbe (EZ) br. 550/2004, odgovornosti za sigurnosni nadzor raspodijeljene drugačije od tačke (a), nadležne vlasti nominovane ili uspostavljene prema tim ugovorima. Ovi ugovori treba da budu u skladu sa zahtjevima člana 2 od (3) do (6) Uredbe (EZ) br. 550/2004.
- (c) za organizacije koje pružaju usluge u ATM/vazdušnoj plovitvi u vazdušnom prostoru teritorije na kojoj se primjenjuje Ugovor i čije se primarno mjesto poslovanja i, ukoliko postoje, registrovana sjedišta, nalaze izvan teritorije koja je predmet odredbi Ugovora, Evropska agencija za sigurnost vazdušnog saobraćaja (Agencija);
- (d) za organizacije koje pružaju pan-evropske ATM/ANS usluge kao i sve druge mrežne funkcije u vazdušnom prostoru teritorije na kojoj se primjenjuje Ugovor, Agencija.

Funkcija sigurnosnog nadzora

Član 4

1. Nadležne vlasti obavljaju sigurnosni nadzor u sklopu nadzora zahtjeva primjenljivih na usluge u vazdušnoj plovitvi kao i na ATFM, ASM i druge mrežne funkcije u cilju praćenja sigurnog pružanja ovih aktivnosti i verifikacije da se poštuju primjenljivi sigurnosni regulatorni zahtjevi i da su njihova rješenja za implementaciju ostvarena.

2. Prilikom sklapanja sporazuma o nadzoru organizacija aktivnih u funkcionalnim blokovima vazdušnog prostora koji se protežu preko vazdušnih prostora pod nadležnošću više od jedne države članice ili u slučajevima preko-graničnog pružanja usluga, dotične države članice utvrđuju i dodjeljuju odgovornost za sigurnosni nadzor na način koji osigurava da:

- (a) postoje konkretne tačke odgovornosti za implementaciju svake odredbe ove Uredbe;
- (b) države članice imaju preglednost mehanizama sigurnosnog nadzora i njihovih rezultata;
- (c) je odgovarajuća razmjena informacija osigurana između nadzornih tijela i tijela koje izdaje certifikat.

Države članice redovno preispituju sporazum i njegovu praktičnu implementaciju, posebno u svjetlu ostvarene sigurnosne efikasnosti.

3. Prilikom sklapanja sporazuma o nadzoru organizacija aktivnih u funkcionalnim blokovima ili preko-graničnim aktivnostima u kojima je Agencija nadležna vlast za najmanje jednu od organizacija u skladu sa članom 3(b), dotične države članice moraju saradivati sa Agencijom kako bi se osiguralo da su tačke (a), (b) i (c) paragrafa 2 ispunjene.

Praćenje sigurnosne efikasnosti

Član 5

1. Nadležne vlasti moraju da obavljaju redovno praćenje i procjenjivanje postignutih nivoa sigurnosti kako bi odredile da li oni ispunjavaju sigurnosne regulatorne zahtjeve primjenjive u blokovima vazdušnog prostora pod njihovom nadležnošću.

2. Nadležne vlasti moraju koristiti rezultate praćenja sigurnosti, posebno da bi utvrdile oblasti u kojima je prioritarno neophodna verifikacija usaglašenosti sa sigurnosnim regulatornim zahtjevima.

Verifikacija usaglašenosti sa sigurnosnim regulatornim zahtjevima

Član 6

1. Nadležne vlasti uspostavljaju proces za verifikaciju:

(a) usaglašenosti sa primjenjivim sigurnosnim regulatornim zahtjevima prije izdavanja ili obnavljanja sertifikata potrebnog za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi uključujući i sigurnosne uslove pod kojima je on izdat;

(b) usaglašenosti sa svakom obavezom u vezi sa sigurnošću iz akta o imenovanju, izdatog u skladu s članom 8. Uredba (EZ) br. 550/2004;

(c) kontinuirane usaglašenosti organizacija sa primjenjivim sigurnosnim regulatornim zahtjevima;

(d) implementacije sigurnosnih ciljeva, sigurnosnih zahtjeva i ostalih sigurnosnih uslova utvrđenih u:

(i) deklaracijama o verifikaciji sistema, uključujući svaku relevantnu deklaraciju o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu sastavnih dijelova sistema izdatih u skladu sa Uredbom (EZ) br. 552/2004;

(ii) postupcima procjene i ublažavanja rizika, zahtjevanih sigurnosnim regulatornim zahtjevima, primjenljivih na usluge u vazdušnoj plovidbi, ATFM, ASM i Menadžera mreže;

(e) implementacije sigurnosnih direktiva.

2. Proces opisan u paragrafu 1:

(a) zasnovan je na dokumentovanim procedurama;

(b) potpomognut je dokumentacijom čija je namjena da osoblju za sigurnosni nadzor pruži smjernice za obavljanje njihovih zaduženja;

(c) pruža dotičnoj organizaciji naznaku rezultata aktivnosti sigurnosnog nadzora;

(d) zasnovan je na sigurnosnim regulatornim provjerama i pregledima koji se sprovode u skladu sa članovima 7, 9 i 10;

(e) pruža nadležnim vlastima dokaze potrebne da podrže dalje aktivnosti, uključujući mjere predviđene članom 9 Uredbe (EZ) br. 549/2004, članom 7(7) Uredbe (EZ) br. 550/2004 i članovima 10, 25 i 68 Uredbe (EZ) br. 216/2008 u slučajevima kada postoji neusaglašenost sa sigurnosnim regulatornim zahtjevima.

Sigurnosne regulatorne provjere

Član 7

1. Nadležne vlasti, ili od njih ovlaštena kompetentna tijela sprovode sigurnosne regulatorne provjere.

2. Sigurnosne regulatorne provjere iz paragrafa 1 moraju:

(a) nadležnim vlastima pružiti dokaze o usaglašenosti sa primjenjivim sigurnosnim regulatornim zahtjevima i rješenjima za implementaciju ocenjivanjem potrebe za unapređenjem ili korektivnim mjerama;

(b) biti nezavisne od internih provjerivačkih aktivnosti preduzetih od strane dotične organizacije kao dio njenih sistema upravljanja sigurnošću ili kvalitetom;

(c) biti sprovedene od strane provjerivača kvalifikovanih u skladu sa zahtjevima iz člana 12;

(d) se primjenjivati na cjelokupna rješenja za implementaciju ili njihove djelove, procese, proizvode ili usluge;

(e) utvrditi da li su:

(i) rješenja za implementaciju usaglašena sa sigurnosnim regulatornim zahtjevima;

(ii) preduzete aktivnosti usaglašene sa rješenjima za implementaciju;

(iii) rezultati preduzetih aktivnosti isti kao očekivani rezultati rješenja za implementaciju;

(f) dovesti do ispravljanja bilo koje identifikovane neusaglašenosti u skladu sa članom 8.

3. U okviru inspeksijskog programa propisanog članom 8 Uredbe (EU) br. 1035/2011, nadležne vlasti uspostavljaju i barem jednom godišnje ažuriraju program sigurnosnih regulatornih provjera da bi:

(a) obuhvatile sva područja potencijalno problematična po sigurnost, usredsređujući se na one oblasti gdje su utvrđeni problemi;

(b) obuhvatile sve organizacije, usluge i mrežne funkcije koje su pod nadzorom nadležnih vlasti;

(c) osigurale obavljanje provjera na način koji je srazmjeran nivou rizika koji nastaje kroz aktivnosti organizacije;

(d) osigurale da je dovoljan broj provjera sproveden tokom dvogodišnjeg perioda kako bi se provjerila usaglašenost svih ovih organizacija sa primjenjivim sigurnosnim regulatornim zahtjevima u svim relevantnim oblastima funkcionalnog sistema;

(e) osigurale praćenje implementacije korektivnih mjera.

4. Nadležne vlasti mogu odlučiti da promijene obim prethodno planiranih provjera i da uključe dodatne provjere, kad god se za tim pojavi potreba.

5. Nadležne vlasti odlučuju koji aranžmani, elementi, usluge, funkcije, proizvodi, fizičke lokacije i aktivnosti podliježu provjeri u okviru određenog vremenskog perioda.

6. Opservacije provjere i utvrđene neusaglašenosti se dokumentuju. Neusaglašenosti su podržane dokazima i utvrđene prema primjenjivim sigurnosnim regulatornim zahtjevima i njihovim rješenjima za implementaciju u odnosu na koje je provjera izvršena.

7. Sastavlja se izvještaj sa provjere koji uključuje detalje o neusaglašenostima.

Korektivne mjere

Član 8

1. Nadležne vlasti saopštavaju nalaze provjere provjeravanim organizacijama i istovremeno zahtijevaju korektivne mjere za otklanjanje utvrđenih neusaglašenosti, ne dovodeći u pitanje bilo koju dodatnu aktivnost zahtijevanu prema primjenjivim sigurnosnim regulatornim zahtjevima.

2. Provjeravane organizacije određuju korektivne mjere koje smatraju ispravnim za otklanjanje neusaglašenosti i vremenski rok za njihovu implementaciju.

3. Nadležne vlasti procjenjuju korektivne mjere, kao i njihovu implementaciju, onako kako su određene od strane provjeravanih organizacija i prihvataju ih ako je procjenom zaključeno da su dovoljne da otklone neusaglašenosti.

4. Provjeravane organizacije preduzimaju korektivne mjere koje su prihvatile nadležne vlasti. Ove korektivne mjere i proces daljeg praćenja se završavaju u okviru vremenskog perioda prihvaćenog od strane nadležnih vlasti.

Sigurnosni nadzor nad promjenama u funkcionalnim sistemima

Član 9

1. Organizacije koriste isključivo procedure prihvaćene od strane relevantne nadležne vlasti prilikom odlučivanja da li da uvedu promjenu koja može imati uticaja na sigurnost u svoje funkcionalne sisteme. U slučaju pružalaca usluga u vazdušnom saobraćaju i pružalaca usluga komunikacije, navigacije i nadzora, relevantna nadležna vlast prihvata ove procedure u okviru Uredbe (EU) br. 1035/2011.
2. Organizacije obavještavaju svoju relevantnu nadležnu vlast o svim planiranim promjenama koje mogu da imaju uticaja na sigurnost. U tu svrhu nadležne vlasti utvrđuju odgovarajuće administrativne procedure u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.
3. Osim ako se primjenjuje član 10, organizacije mogu da uvedu prijavljenu promjenu u skladu sa procedurama iz paragrafa 1 ovoga člana.

Nadzor nad predloženim promjenama

Član 10

1. Nadležne vlasti pregledaju sigurnosnu argumentaciju vezanu za nove funkcionalne sisteme ili promjene u postojećim funkcionalnim sistemima koje je organizacija predložila kada:

- (a) procjena ozbiljnosti, sprovedena u skladu sa Aneksom II, tačka 3.2.4 Uredbe (EU) br. 1035/2011 utvrđuje klasu ozbiljnosti posljedica 1 ili 2 za potencijalne efekte identifikovanih opasnosti; ili
 - (b) uvođenje promjena zahtijeva uvođenje novih vazduhoplovnih standarda.
- Kada nadležne vlasti utvrde potrebu za nadzorom u situacijama koje nisu navedene pod tačkama (a) i (b), one obavještavaju organizaciju da će preduzeti sigurnosni nadzor prijavljenih promjena.

2. Nadzor se sprovodi na način srazmeran nivou rizika koji unose novi funkcionalni sistemi ili predložene promjene u postojećim funkcionalnim sistemima.

Nadzor:

- (a) koristi dokumentovane procedure;
 - (b) je podržan dokumentacijom posebno namijenjenom da osoblju za sigurnosni nadzor obezbijedi smjernice za obavljanje njihovih funkcija;
 - (c) razmatra sigurnosne ciljeve, sigurnosne zahtjeve i druge sigurnosne uslove koji se odnose na razmatrane promjene i koji su identifikovani u:
 - (i) deklaracijama o verifikaciji sistema regulisanim članom 6 Uredbe (EZ) br. 552/2004;
 - (ii) deklaracijama o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu sastavnih dijelova sistema regulisanim članom 5 Uredbe (EZ) br. 552/2004; ili
 - (iii) dokumentaciji o procjeni i ublažavanju rizika izrađenoj u skladu sa primjenljivim sigurnosnim regulatornim zahtjevima;
 - (d) identifikuje dodatne sigurnosne uslove u vezi sa implementacijom promjene, kad god je potrebno;
 - (e) procjenjuje prihvatljivost dostavljene sigurnosne argumentacije, posebno vodeći računa o:
 - (i) identifikaciji opasnosti;
 - (ii) dosljednosti pri utvrđivanju klasa ozbiljnosti posledica;
 - (iii) valjanosti sigurnosnih ciljeva;
 - (iv) valjanosti, efektivnosti i izvodivosti sigurnosnih zahtjeva i svih drugih identifikovanih sigurnosnih uslova;
 - (v) dokazima da su sigurnosni ciljevi, zahtjevi i svi ostali sigurnosni uslovi kontinuirano ispunjeni;
 - (vi) dokazima da proces korišćen pri izradi sigurnosne argumentacije ispunjava primjenljive sigurnosne regulatorne zahtjeve;
 - (f) verifikuje procese korišćene od strane organizacija prilikom izrade sigurnosne argumentacije u vezi sa novim funkcionalnim sistemom ili razmatranim promjenama u postojećim funkcionalnim sistemima;
 - (g) utvrđuje potrebu za verifikacijom kontinuirane usaglašenosti;
 - (h) obuhvata sve neophodne aktivnosti koordinacije sa vlastima odgovornim za sigurnosni nadzor plovidbenosti i vazdušnih operacija;
 - (i) pruža obavještenje o prihvatanju, sa uslovima gdje je to primjenljivo, ili o neprihvatanju sa propratnim obrazloženjem, razmatrane promjene.
3. Implementacija promjena razmatranih nadzorom je predmet prihvatanja nadležnih vlasti.

Kompetentna tijela

Član 11

1. Kada nadležna vlast odluči da delegira kompetentnom tijelu obavljanje sigurnosnih regulatornih provjera ili pregleda u skladu sa ovom uredbom, ona osigurava da kriterijumi primijenjeni prilikom odabira kompetentnog tijela od svih kvalifikovanih u skladu sa članom 3 Uredbe (EZ) br. 550/2004 i članom 13 Uredbe (EZ) br. 216/2008 uključuju sljedeće:

- (a) kompetentno tijelo posjeduje prethodno iskustvo u procjenjivanju sigurnosti vazduhoplovnih subjekata;
 - (b) kompetentno tijelo nije istovremeno uključeno u unutrašnje aktivnosti u okviru sistema upravljanja sigurnošću ili kvalitetom dotične organizacije;
 - (c) svo osoblje uključeno u sprovođenje sigurnosnih regulatornih provjera ili pregleda adekvatno je obučeno i kvalifikovano i ispunjava kvalifikacione kriterijume iz člana 12(3) ove Regulative.
2. Kompetentno tijelo prihvata mogućnost da bude provjereno od strane nadležne vlasti ili bilo kog drugog tijela u njeno ime.
3. Nadležna vlast vodi evidenciju kompetentnih tijela angažovanih da obavljaju sigurnosne regulatorne provjere ili preglede u njeno ime. U takvim evidencijama se dokumentuje usaglašenost sa zahtjevima iz paragrafa 1.

Sposobnost za vršenje sigurnosnog nadzora

Član 12

1. Države članice i Komisija osiguravaju da nadležne vlasti posjeduju neophodnu sposobnost da osiguraju sigurnosni nadzor nad svim organizacijama koje su pod njihovom nadležnošću, uključujući dovoljne resurse za sprovođenje aktivnosti definisanih ovom uredbom.

2. Nadležne vlasti izrađuju i ažuriraju svake dvije godine procjenu ljudskih resursa neophodnih za sprovođenje njihovih funkcija sigurnosnog nadzora, zasnovanu na analizi procesa koje zahtijeva ova uredba i njihovoj primjeni.

3. Nadležne vlasti osiguravaju da su sve osobe uključene u aktivnosti sigurnosnog nadzora kompetentne za obavljanje zahtijevane funkcije. U vezi sa tim one:

- (a) definišu i dokumentuju obrazovanje, obuku, tehničko i operativno znanje, iskustvo i kvalifikacije relevantne za zaduženja svakog radnog mjesta uključenog u aktivnosti sigurnosnog nadzora unutar njihove strukture;
- (b) osiguravaju posebnu obuku za one uključene u aktivnosti sigurnosnog nadzora unutar njihove strukture;
- (c) osiguravaju da osoblje, uključujući i osoblje kompetentnih tijela, određeno za obavljanje sigurnosnih regulatornih provjera, ispunjava posebne kvalifikacione kriterijume definisane od strane nadležne vlasti. Kriterijumi se odnose na:
 - (i) poznavanje i razumijevanje zahtjeva u vezi sa uslugama u vazdušnoj plovidbi, ATFM, ASM i drugim mrežnim funkcijama, u odnosu na koje se mogu sprovoditi sigurnosne regulatorne provjere;

- (ii) korišćenje tehnika procjenjivanja;
- (iii) vještine potrebne za upravljanje provjerom;
- (iv) dokaz o osposobljenosti provjerivača kroz evaluaciju ili na drugi prihvatljiv način.

Sigurnosne direktive

Član 13

1. Nadležne vlasti izdaju sigurnosnu direktivu kada su utvrdile postojanje nesigurnog stanja u funkcionalnom sistemu koje zahtijeva momentalno djelovanje.
2. Sigurnosne direktive se proslijeđuju organizacijama kojih se tiču i sadrže, kao minimum, sljedeće informacije:
 - (a) identifikaciju nesigurnog stanja;
 - (b) identifikaciju pogođenog funkcionalnog sistema;
 - (c) potrebne mjere i njihove razloge;
 - (d) vremenski rok za usaglašavanje zahtijevanih mjera sa sigurnosnom direktivom;
 - (e) datum njenog stupanja na snagu.
3. Nadležne vlasti proslijeđuju kopiju sigurnosne direktive Agenciji i drugim nadležnim vlastima kojih se ona tiče, naročito onim uključenim u sigurnosni nadzor funkcionalnog sistema, i Komisiji.
4. Nadležne vlasti verifikuju usaglašenost sa primjenljivim sigurnosnim direktivama.

Evidencije o sigurnosnom nadzoru

Član 14

Nadležne vlasti vode i održavaju pristupačnost odgovarajuće evidencije u vezi sa njihovim procesima sigurnosnog nadzora, uključujući izvještaje o svim sigurnosnim regulatornim provjerama i druge evidencije u vezi sa sigurnošću, a koje su u vezi sa certifikatima, imenovanjima, sigurnosnim nadzorom nad promjenama, sigurnosnim direktivama i korišćenjem kompetentnih tijela.

Izveštavanje o sigurnosnom nadzoru

Član 15

1. Nadležne vlasti izvještavaju na godišnjem nivou o aktivnostima sigurnosnog nadzora u skladu sa ovom uredbom. Godišnji izvještaj o sigurnosnom nadzoru takođe sadrži informacije o:
 - (a) organizacionoj strukturi i procedurama nadležne vlasti;
 - (b) vazdušnom prostoru pod nadležnošću države članice koja je osnovala ili imenovala nadležnu vlast i, ukoliko je primjenljivo, organizacije pod nadležnošću te nadležne vlasti;
 - (c) kompetentnim tijelima angažovanim za obavljanje sigurnosnih regulatornih provjera;
 - (d) postojećim nivoima resursa nadležnih vlasti;
 - (e) svakom sigurnosnom pitanju identifikovanom kroz procese sigurnosnog nadzora sprovedenog od strane nadležne vlasti.
 2. Države članice koriste izvještaje koje su izradile njihove nadležne vlasti prilikom podnošenja svojih godišnjih izvještaja Komisiji, kao što zahtijeva član 12 Uredbe (EZ) br. 549/2004.
- Godišnji izvještaj o sigurnosnom nadzoru je na raspolaganju državama članicama kojih se tiče u slučaju funkcionalnih blokova vazdušnog prostora, Agenciji i programima ili aktivnostima koje se sprovode prema uspostavljenim međunarodnim dogovorima za praćenje ili provjeru implementacije sigurnosnog nadzora nad uslugama u vazdušnoj plovidbi, ATFM, ASM i drugim mrežnim funkcijama.

Razmjena informacija između nadležnih vlasti

Član 16

Nadležne vlasti uspostavljaju dogovore o bliskoj saradnji u skladu sa članovima 10 i 15 Uredbe (EZ) br. 216/2008 i članom 2(4) Uredbe (EZ) br. 550/2004 i razmjenjuju sve odgovarajuće informacije kako bi osigurale sigurnosni nadzor svih organizacija koje pružaju prekogranične usluge ili funkcije.

Prelazne odredbe

Član 17

1. Aktivnosti započete prije stupanja na snagu ove uredbe u skladu sa Uredbom (EZ) br. 1315/2007 vodiće se u skladu sa ovom uredbom.
2. Vlast države članice koja je bila odgovorna za sigurnosni nadzor organizacija za koje je Agencija nadležna vlast u skladu sa članom 3 mora da prenese Agenciji funkciju sigurnosnog nadzora ovih organizacija 12 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove uredbe, izuzev u slučaju sigurnosnog nadzora nad Menadžerom mreže, gdje se prenos nadležnosti, ako ga ima, Komisiji, potpomognutoj od strane Agencije, vrši na dan stupanja na snagu ove Regulative.

Poništavanje

Član 18

Uredba (EZ) br. 1315/2007 je poništena.

Izmjene i dopune Uredbe (EU) br. 691/2010

Član 19

U Aneksu IV Uredbe (EU) br. 691/2010, tačka 1.1(e) je zamijenjena sljedećim:

'(e) Izveštaji o sigurnosti nacionalnog nadzornog organa definisani u članovima 7, 8 i 14 Uredbe (EU) br. 1034/2011 (*) kao i izvještaji nacionalnog nadzornog organa o razrješenju identifikovanih sigurnosnih nedostataka koji su predmet plana korektivnih akcija;'

(*) OJ L 271, 18.10.2011, p. 15.'

Član 20

Stupanje na snagu

Ova uredba stupa na snagu dvadesetog dana nakon njenog objavljivanja u *Službenom glasniku Evropske unije*.
Ova uredba je u cjelosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu, 17. oktobar 2011.

Za Komisiju
Predsjednik
José Manuel BARROSO